

Literatūra

RAŠTIJA

MENAS

MOKSLAS

NR. 320

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

ANDRIUS VALUCKAS

KLAJŪNO UŽRAŠAI

(Tęsinys)

Pabėgėlių šalpos reikalams atgaivintas Lietuvos Raudonasis Kryžius, kuriam pasisekė užmegsti ryšius net su Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus atstovais. Tai tikrai vertas dėmesio lietuvių pasisiekimas. Balfas ir UNRRA rūpinasi pabėgėlių maitinimu bei apranga, nors pabėgėlių dalis vengia UNRRA globos, su jos stovyklomis, dėl jos tarnautojų, o gal ir vadovybės, prosovietiškos laikysenos. USA asmeninis prezidento atstovas išskrido Europon susipažinti su pabėgėlių klausimu.

Gandai apie priverstinę repatriaciją nesiliauja, žmonės nervuojasi. Rimtai svarstomi patogiausi nusižudymo būdai. Vietomis išskyla nesusipratimų, ar net lietuviškų komitetų areštų už pasipriešinimą repatriacijai. Tai vis mūsų "draugų" rusų juodosios rankos darbas. Mūsų atstovams, nuvykusiems tuo reikalu su memorandumu į SHAEF — vyriausio jungtinių pajėgų štabo būstinę, buvo užtikrinta, kad jokios priverstinės repatriacijos nebus. Norėjusi tuo tikėti, bet žmonės prisimena, kaip jie buvo įtikinėjami, jog sovietai neužims Turingijos, o bet gi ją užėmė...

Potsdamo konferencijoje Trumanas, Čerčilis ir Stalinas tęsia Jaltoje pradėtą pokarinio pasaulio žemėlapių teplojimą. Amerikiečiai dar vis pervertina Sovietų Rusijos ištraukimo į karą prieš Japoniją reikšmę, todėl pataikauja Stalinui nusilenkdamie iki žemės. Anglijos liūtas sužeistas ir netekęs daug kraujo tegali piktaai murmėti bei urgsti, jis Stalinui nepavojingas. Stalinas atvirai reikalauja sau Balkanų ir Dardanėlių. Vos prieš kelis metus Molotovas tų pačių Dardanėlių maldavo iš Ribbentropo. Berlyne, dabar partneriai pasikeitė, bet reikalavimai tie patys. Dardanėlių Rusija negauna, bet jos kontrolėn patenka keli šimtai milijonų žmonių. Už tai Stalinas turi būti dėkingas tik Japonijai... Atidavus Sov. Rusijai Rytprūsius su Karaliaučiaus uostu yra Lietuvai užnerta pakuoklio kilpa ant kaklo.

Potsdamo konferenciją užbaigė ne Čerčilis, bet pokarinius rinkimus laimėjęs Atlee su Bevinu, toks buvo liepos 26 dienos rinkimų žodis. Britų tauta nusprendė, kad jos ministeris pirmininkas, po tikrai sunkaus darbo, reikalingas poilsio. Sako, kad Stalinas niekaip negalėjęs suprasti, kaip karo laimėtoją ir herojų gali pašalinti iš ministerio pirmininko vietos ir kaip jis be mūšio pasiduoda...

Suomijoje komunistinis vidaus reikalų ministeris kiša žmones į kalėjimą, aukštus kariškius ir šiaip politikierius, būk už tai, kad jie buvę karo su sovietais šalininkai. Bet, juk, karą pradėjo ne suomiai, o sovietai ir reiktų kaip karo kaltininkus sukišti kalėjiman Staliną su jo gauja. Dalis suomių pasislėpė švedijoje, Suomų tauta, kuri kadaise suteikė prieglaudą Leninui dabar turi kentėti nuo Stalino...

Rugpjūčio mėn. pradžioje, 1945 m., dešimt lietuvių iš Nuernbergo buvo gabenami Rusijon, bet transporto vadovas Bamberge užėjo stovyklon prašyti maisto ir ta proga amerikietis, vertėjui tarpininkaujant, išaiškino, jog tie lietuviai vežami prievarta ir įsakė juos paleisti. Žmonės išsigelbėjo tik atsitiktinos laimės dėka, ge-

rai, kad nespėjo nusižudyti.

Rugpjūčio 6 dieną amerikiečiai numetė pirmą atominę bombą Japonijoje, Hiroshima mieste. Apie 60% miesto esą sugriauta ir japonai gavę išpėjimą, kad panašių bombų būsią daugiau, jeigu greit nekaptuliuos. Rugpjūčio 9 dieną Stalinas paskelbė karą Japonijai. Rugpjūčio 15 dieną Japonija pasidavė. Nors visas Japonijos nugalėjimas buvo atliktas beveik išimtinai amerikiečių aukomis, bet liūto grobio dalį pasiėmė Rusija, kuri tebuvo su Japonija karo stovyje vos vieną savaitę ir nespėjo iššauti nė vieno šūvio. Tai, turbūt, pats pelningiausias karas pasaulio istorijoje ir kartu didžiausias nonsensas iš amerikiečių pusės. Kas nors yra kaltas už tokią žioplavą.

Seligenstadto stovykloje mirė šeši žmonės, išgėrę neaiškaus spirito. Hanau stovykloje numirė apsinuodiję likeriu penki jauni latviukai, kurie pirkė svaigalų nuo kažkokio vokiečio. Pasitaiko apsinuodijimų, ar net visiško bei laikino apakimo atsitikimų geriant medžio spiritą, kuris buvo tyčiomis apnuodintas, kad jo žmonės nenaudotų gėrimui. Stovyklų vadovybės kovoja su šiomis negerovėmis, bet tų svaigalų pardavinėjimas yra pelningas biznis ir žmonės nepaiso pasekmių. Gal šios žiaurios pamokos kiek padės.

Bet yra ir linksnų žinių. Štai Alg. Januškevičius išgabeno visą Kybartų gimnazijos biblioteką, kuri yra neaprašomas ir neįvertinamas lobis visiems lietuviams. Jis nevežė jokių kitokių gėrybių, o pasiėmė tai, kas svarbu tautos švietimui ir jos ateičiai. Tai tikrai pagarbos vertas žygis.

Balkanų valstybėse Stalino įgaliotiniai šeiminkauja nieko nepaisydami. Demokratinių partijų vadams, išimtinai vakarų demokratijų šalininkams, aiškiai grąšina, kaip tariamiems krašto išdavikams, komunistiniai pareigūnai, Maskvos iškamšos. Taip, Pete Groza, Rumunijos komunistas, žada susitvarkyti su Rumunijos valstiečių vadu Dr. Juliu Maniu ir tik laukia tinkamos progos. Vakarų valstybės drąsina demokratų nepasiduoti, bet be tinkamos ir griežtos pagalbos jie nebus apsangoti nuo kalinimų — kas tuomet bus atsakingas už jų likimą?.. Skaudu.

Lietuviai studentai, rugsėjo 8 d., Wuerzburgėje suvažiavimą, kuris išrinko laikiną studentų vadovybę. Jie turi daug svarbių klausimų: studijų reikalai Vokietijos bei kitų šalių universitetuose, gimnazijų baigimo pripažinimas, jau studijavusių, bet studijas nutraukusių, studijų užskaitymo klausimas, pašalpų reikalai, UNRRA globa studentams ir šiaip sumanymai. Smagu, kad emigracinėje baloje jaunimas nepasiduoda demoralizacijai, o griebiasi mokslo, kaip geresnės ateities pagrindo.

Rugsėjo 10 d. Londone prasidėjo penkių didžiųjų valstybių užsienių reikalų ministerių konferencija: Amerikos, Anglijos, Prancūzijos, Kinijos ir Sovietų Rusijos. Bolševikai nenori duoti progos svarstyti klausimus iš esmės, bet nukreipia visą dėmesį į antraeilus klausimus, šiuo atveju jie nenori, kad pasaulines problemas svarstant dalyvautų Kinijos ir Prancūzijos atstovai. Be to, jie didelį triukšmą kelia dėl Triesto, kad jis būtų atimtas iš Italijos ir priskirtas Jugoslavijai. Tokia taktika rusams leidžia išsisukti nuo daug svarbesnių klausimų, kaip Balkanų kraštų pavergimo, Pabaltijo okupacijos ir bendrai sovie-

tinio kolonializmo. Kada žmonės posėdžiuose nesvietiškai išvargsta, tai jie mėgsta padaryti šiokią tokią nuolaidą, pačiu nereikšmingiausiu klausimu, ir visi būna patenkinti, tartum laimės geležėlę suradę... Bet ši konferencija pasibaigė, spalio 2 dieną, aiškiu nepasisekimu ir susitarė susitikti Maskvoje.

XIII.

Lietuvių Sąjungos Valdyba keturias dienas svarstė arklio išlaikymo samatą, bet tuo metu neėdęs arklys ėmė ir pastipo. Arklio gi būta stipraus ir kantraus, perėjusio karo audras, lietuviškai suvalkietiško užsispyrėlio iš Suvalkų Kalvarijos. Buvęs to arklio savininkas negali atleisti naujiems šeiminkams. Tai dar vienas įrodymas, kad lietuviai netinka būti kolchozuose.

Lietuvos Socialdemokratų užsienio delegatūra rašo nuodugną memorandumą anglų darbo partijai ir tarptautiniam profesinių sąjungų kongresui Paryžiuje, kuris turi susirinkti rugsėjo 25 dieną. Tai labai geras žygis Lietuvos bylai.

Vieną naktį sapnavau, kad grįžau slapta į Lietuvą ir patekau į bolševikų kalėjimą. Kalėjimo sargybinis buvo labai malonus ruselis, su juo susidraugavome, atviraai išsikalbėdavome, bet vieną rytą tas "duša čeloviek" man slaptaai pranešė, kad greit mane sušaudys, nes užėjusi naujų areštų banga, esą labai daug suimtų, vieta reikalinga jiems, todėl kalėjimas paskubomis ištutinamas... Aš atsiveikinu su juo, mes atsibučiuojame ir durims prasivėrus aš... nubundu. Įdomus ir realus sapnas.

Seligenstadte buvo areštuoti stovyklos komiteto nariai, pulk. Svilas, kap. Urbonas ir kiti, kad būk jie agitavę nevažiuoti Lietuvon, nors tokia agitacija išviso nėra reikalinga, kiekvienas pabėgėlis pilnai žino komunistų tikrovę ir kas jo lauktų sugrįžus. Pasisekė juos išgelbėti.

Anglų zonoje rusai gan žiauriai gabenami atgal pas Staliną. Jiems nepripažįstama jokių teisių laisvai pasirinkti, nes taip dideli ponai sutarė Jaltoje. Atseit, vakarų valtybės talkininkauja Stalino terorui...

Gauti laišakai Vlikui iš Londono ir Paryžiaus aliarmuoja dėl netikros lietuvių pabėgėlių padėties. Gali kartais išduoti, ypač prancūzai. Kada pasibaigs tas košmaras, kada mums nereikės daugiau bijoti išdavimo, šito amžinai ties mūsų galvomis kabančio Damoklo kardo?..

Nuvažiuoju pas Dr. K. Grinių, nuvežu užrašams knygą ir diplomatinį pasą. Kalbuosi virš trijų valandų "Demokratija ir tautiškumas" klausimu, kalbuosi lyg nebūtų liūdnos emigrantiškos aplinkos: palėpė, durys į balkoną be stiklo, šaltoka, vienintelis kambarys užverstas daiktai, tik mažame kampelyje įsikūręs Dr. K. Grinius, kurio optimistiška žila galva gyvena vi-suomenišku lietuvišku gyvenimu, nors už durų toks netikras rytojus... Auszra, Varpas, vokiečių-rusų okupacijos ir demokratiškiausiam Lietuvos prezidentui, demokratijoms laimėjus, skurdi pabėgėlio dalia... yra, gi, nesąmonių!

Laisvės Kovotojų suvažiavimas išrinko naują vadovybę: Jasiūniskas Stasys, Valiukėnas Mečys, Žakevičius Stasys, Deksnys Jonas, Bakūnas Vladas, Jurkūnas ir Budginas Bronius. Kandidatai Naujokas J. ir Simonaitis. Nutarė laikytis savarankiškos politikos. Atstovu Vlikan išrinko Valiukėną Mečį, buvusį tautininką, tuo būdu da-

(Tasa 2-me psl.)

Klajūno užrašai

(Atkelta iš 1-jo puslapio)

Dabar Vlike bus trys tautininkų atstovai.

Iš Vliko pasitraukęs turiu daug laiko. Pasitraukiau labai gerų bičiulių spaudžiamas. Vienas jų yra isitikinęs, kad aš nepakankamai energingai gyniau jo bylą, net įtardamas, kad tuo būdu aš pats noris ilgiau pabuvoti Vlike. Tai tikrai neužtarautas kaltinimas, nes dariau viską jam padėti, kaip partijos žmogų bėdoje gelbėti. Antras prietelius mano, kad jis esąs žymiai geriau pasiruošęs būti atstovu Vlike, kaip "geriausias iš geriausių", anot zoologinės kovos už būvį bei garbę. Čia yra gana svarūs ir negimėjamas argumentas, kurį sunku nuneigti, nes jis taip pat ir pogrindyje dalyvavo: reguliariai gaudavo, per ypatingai patikimus asmenis, pogrindžio laikraštį, jį tuoj perskaitydavo ir... sudegindavo, atseit, patyręs konspiratorių, su stažu. Pagalios, dabar tokio pavojaus nėra, niekas nenukentės.

Tūlas vokietis prašė leisti veiktį dviračių fabrikui, jis galys pagaminti rinkai dviračius po 65 markes, bet, esą, amerikiečiai atsakė, kad jie gali pakankamai privežti dviračių po 45 markes.

Rimpar kaime suimtas jaunuoliškas nacių būrelis, daugiausia buvę SS nariai, kuriems gydytojai išoperavo įtaturuotus ženklus kūne. Jie tvirtina ir tiki, kad Hitleris vėl ateis.

Alandų salų gyventojai, gelbėdamiesi nuo sovietų globos, paprašė Švedijos vyriausybės, kad leistų prisijungti prie Švedijos. Tie dipukai laimingesni, jie gali pabėgti nuo bolševikų su visa žeme.

Heidingsfeld, Wuerzburg priemiestyje, butų komisijoje dalyvauja Keidel Josif, buvęs karštas nasis, o dabar komunistas, ir bendrai labai retas egzempliorius. Jis kelia klausimą, kad pavieniai gyveną pabėgėliai būtų tuoj pat iškraustyti į stovyklas, nes butai esą reikalingi vokiečiams.

Rugsėjo 17 dieną amerikona nusikabino ir nusivežė mūsų trispalvę vėliavą, kuri buvo iškabinta prie Lietuvių Sąjungos būstinės Mergentheimerstrasse 62 — gražūs papročiai! Kitą dieną amerikiečiai įsakė lietuviams apleisti visas tris vilas. Taip pat įsakytą visiems lietuviams, iki spalio 1 dienos, persikelti į stovyklą Epp gatvėje. Pasiruošimas vežti Rusijon?..

Laikinais atšaukiamas parėdymas apleisti tris vilas. Iš Mannheim atvažiuoja Vladas Civiškas su žmona. Jis plačiai nupasakoja apie žiaurų amerikiečių bandymą prievarta gabenti iš Mannheim lagerio į Rusiją ukrainiečius ir armėnus. Po šitų mušimų Mannheim miesto burmistras, vokietis, viešai pasakė: "Aš nesu demokratas, bet jūs gausite pas mus prieglaudą ir maistą"...

Hadamar (Hessen) sanatorijoje naciai žudė nuodų įsvirkštimo būdu įvairių tautybių, tame tarpe ir lietuvių, žmones. Prsidėjusioje gydytojų byloje daug liudininkų.

Nors susisiektas netikras ir labai varginantis, bet išvažiuoju tolimesnėn kelionėn, iš Wuerzburgo į Hamburg. Greitasis traukinys išeina valanda pavėlavęs. Frankfurt a. M. reikia persėsti, traukinys mūsų laukia, bet jis perpildytas, nėra vietų. Amerikona mūsų neprileidžia nė iš tolo, o vokiečiai konduktoriai jų užnugaryje varo biznį. Nesinori veltui išleisti pinigų, todėl išvažiuoju keleiviniu traukiniu į Friedburg. Traukinyje prisimenu vokiečių pokalbius Frankfurt a. Main tramvajuje, važiuojant iš rytinės geležinkelio stoties į centrinę, kuomet jie koliojo užsieniečius lyg Hitleris tebebūtų gyvas. Matomai jo dvasia ilgai lydės vokiečius. Ten pat vienas vokietis kareivis garbino keldamas į aukštybes Staliną, jis esąs didesnis vadas ir už Hitlerį — tokiems tokių ir reikia...

Iš Friedburg į Giessen jokio traukinio nėra, tektų laukti kitą dieną, bet šiaip taip

isikraustau į prekinį traukinį ir juo nuvažiuoju į Giessen. Giessen yra senas, dviliktojo šimtmečio, miestas, vadinamas universitetiniu miestu, yra apgriautas. Bombų išardytais geležinkelio pylimais ir kiaurais tiltais vargingai pasiekiame stoties rajoną, bet čia mus pačiumpa amerikiečiai kareiviai, patikrina mūsų kuprines ir dokumentus.

Iš Giessen į Cassel važiuoju keleiviniu traukiniu. Tai taip pat labai senas miestas, buvusi Hessen-Nassau sostinė (vėliau perkelta į Wiesbaden). Fulda upės gražiam slėnyje šis labai pramoningas miestas yra įdomus tuo, kad jo pramonės klestėjimui daug prisidėjo senais laikais iš Prancūzijos pabėgę, nuo religinių persekiojimų, hugenotai. Dabar mieste griuvėsių vaizdas, nes jis daug nukentėjo nuo lėktuvų, ypač kovo mėn., 1945 m., ir nuo artilerijos. Rūsio alinėje išgeriu alaus, kirpykloje apsikerpu ir iš vietinio laikraščio sužinau, jog valoma vietinė vokiečių administracija. Išmesti ir suareštuoti policijos vadas su padėjėju, kaip buvę naciai.

Vakare, jau tamsoj, pasiekiu Goettingen miestą, prie Leine upės. Kalvotose apie linkėse tas Hannoverio miestas įsikūrė senais laikais, jau jį randame priklausius prie Hansa bloko. Garsus savo senu universitetu, 1737 m., Anglijos karaliaus George II įkurto, gal būt tik todėl ir išvengusio lėktuvų bombardavimo. Tame universitete mokėsi gražių pasakų autoriai broliai Grimm, poetas Heinrich Heine, politikas Bismarck, Friedrich Schlegel, ten išrado elektrinį telegrafą Wilhelm Weber su Karl Gauss, ten dirbo, kurį laiką po II karo, garsusis fizikas, pirmas atidengęs atomo skaldymo galimybes, Otto Hahn, kuris karo metu buvo anglų pagrobtas iš Vokietijos. Čia mokėsi ir keli žinomi amerikiečiai: Everett, Longfellow ir John Pierpont Morgan.

Goettingen yra anglų zonoje, parašai stotyje įspėja pasirūpinti karinės vyriausybės leidimą grįžti atgal į amerikiečių zoną, nes kontrolė esanti griežta. Kavinės jau uždarytos, todėl tenka laukti lėktuvų apgriautojo geležinkelio stotyje. Grasu lietus prisideda prie kitų nepatogumų. Stotyje matosi dvejopi jugoslavai ir dvejopi lenkai, balti ir raudoni, arba teisingiau ružavi ir kruvinai, bolševikiniai, raudoni, kurie čia, anglų panosėje, negriebia vieni kitiems už gerklės. Tamsesnėje salėje kilo triukšmas, kada vokiečiai pačiupo bekraustant kišenių Varšuvos specialistą, lenkutį, nepilnai užbaigusį vagių akademiją. Vargšą turėjo gelbėti policija, nes vokiečiai norėjo jį vietoje nulinčiuoti. Gal būt, jis tenorėjo pasiimti karo reparacijas, atsilygint jam padarytus karo nuostolius...

Įvairiomis gudrybėmis patenku ant greititojo traukinio buferių, pusiau trečios valandos rytą. Tris valandas, iki Hannover, lietuvi lyjant ir pasiutiškai vėjui kaukiant, prie spiegiančios geležinkelio bėgių muzikos, kovodamas su dviejų naktų nemiga, kankinuosi, saugodamasis nusprūsti ir nukristi tarp bėgių. Hannover miestas nukentėjo nuo lėktuvų, nes jame buvo sintetinės gumos fabrikai. Miestas garsus savo parkais, technikos ir veterinarijos mokyklomis, taip pat universitetu, kur yra dirbęs astronomas Herschel ir filosofas Leibnitz.

Iš Hannover į Hamburg išvažiuoju traukiniu. Publika labai marga. Buvę kareiviai vokiečiai kalbasi apie kovos žygius Italijoje, Rusijoje, Norvegijoje, Prancūzijoje, atskleidami tokių įdomių smulkmenų, kurių jokioj karo istorijoje nerasi. Pabėgėliai iš Berlyno, ypač moterys iš sovietų zonos, atrodo nesvietiškai blogai. Joms teko tikrai liūdna dalia...

Tuo po pietų pasiekiu Hamburg Damm stotį, o iš ten netoli esančius Deutscher Ring namus, kur svetimšalių stovykloje gaunu nakvynę ir maistą. Namai didžiulis

ir puošnus. Nuo trylikos aukštų namo stogo, ant kurio vokiečiai šaudydavo į lėktuvus iš priešlėktuvinės artilerijos, apžiūriu milijoninį miestą. Elbe upės ir Alster bei Bille upelių žiotyse, kanalais tarp savęs sujungtose, išsimėtę, trijų tūkstančių akėrių plote, milžiniškas miestas. Po Londono ir New Yorko, tai trečias pasaulio uostas, arba pirmas uostas Vokietijoje. Ten galėjo tilpti 450 didelių laivų ir 5,000 mažesnių.

Hamburg buvęs įkurtas 868 metais, kaip Haammaburg pilis slavų antpuoliams su laikyti. Ir dabar į jį atsirėmė slavų antplūdis. Kaip svarbus uostas stipriai nukentėjo nuo bombardavimų. Apie pusę miesto namų sugriauta, taip pat sandėliai ir krantinės. Ypač dideli bombardavimai buvo 1943 metais, tarp liepos 24 ir rugpjūčio 3. Bet ir vėliau tą miestą lėktuvai lankė dienomis ir naktimis, jis amžinai rūko gaisrų požvaistėmis. Šimtmečiais krautas bei grobtas turtas nuėjo velniop. Bet dar daug ir liko. Pasirodo, kad tokį didžiulį miestą visiškai nušluoti nuo žemės paviršiaus yra sunku.

Toliau važiuoju į Luebeck miestą, kur komitetui tenka padaryti pranešimą apie paskutines naujienas iš Wuerzburg. Komiteto pirmininku yra poetas Faustas Kirša ir jo nariu senas pažįstamas, didelis pogrindžio kovotojas, laikraščio "Nepriklausoma Lietuva" aktyvus platintojas, advokatas L. Indreika. Jie nusiteikę optimistiškiau už amerikiečių zonoje gyvenančius lietuvius, be to, jie lengvai klausosi Vilniaus radio ir tuo būdu jaučiasi dar nenustoję tiesioginio ryšio su kraštu.

Luebeck lėktuvų apgriautas, bet dar daug jo senoviškos kilmės liudininkų, dvilikto, trylikto, keturiolikto amžiaus paminklų — vartų, namų, bažnyčių. Buvusi Hansa sostinė, kadaise kontroliavo Hamburg, Bremen, Vismar, Rygos miestus ir kovojo su karaliais, o vėliau džiaugėsi laisvo miesto teisėmis. Seni Holstein vartai, jau gerokai žemėn įsmegusiais pamatais, dar nuo 1477 metų moko vokiečius šios išminties: "Concordia Domi Foris Pax", bet tik po šio karo vokiečiams pataika gal bus pilniau suprantama. Lietuviai alinė yra sename name, berods iš 1525 metų, kur visos palubės nukabinėtos įvairių jūrų laivų modeliais, o priekyje išpūstais ūsais tebestovi Hindenburg. Įdomu, kad iki spalio 15 dienos įsakytą mieste sutvarkyt aptemdytą, oro slėptuves ir orinio pavojaus sirenas. Anglai, matyt, neperdaug pasitiki kaimynais rusais.

Per Oldesloe ir Rendsburg išvažiuoju į Husum. Bendrakeleivis M. pasakoja, kad lietuvių pabėgėlių stovykloje "Gražina" jis vakar girdėjęs per radio vieno Lietuvos partizanų būrio atsisveikinimą, partizanai pranešė, jog juos baigia supti specialūs NKVD batalijonai su šunimis. Tai dar viena, tikrai skaudi ir liūdna, žinia, kaip paskendusio varpo aidas...

Kiek Neumuenster suaukintas, tiek Rendsburg yra sveikas. Čia pat Kaiser Wilhelm, arba Kielio, kanalas, su įmantriai išraižytu tiltu. Tas kanalas buvo iškastas 1895 metais, sujungdamas Baltijos jūrą su Atlantu (šiaurės jūra) ir sutrumpindamas kelionę apie penkis šimtus mylių. Iškastas kariškais sumetimais, kad dvi svarbios laivyno bazės, Kiel ir Wilhelmshafen, būtų surištos į vieną galingą vienetą ir karo atveju laivai galėtų būti permesti kur reikia. Tas kanalas yra 36 pėdų gylis ir 61 mylių ilgis. Juo gali plaukti didžiuliai jūrų laivai. Dabar jis grynai prekybinis ir sutarptautintas.

Husum pasiekiu vėlai vakare. Paklaustas geležinkelietis ir policininkas lietuvis stovyklą nurodo esant už 16 kilometrų, bet vargais negalais ją surandu. Maloniai priima J. Bildušas ir M. Mackevičienė, kuri turinti vilties, jog jos vyras bus išsigelbėjęs iš Stutthof kacetų. Tai linksma žinia,

Klajūno užrašai

(Atkelta iš 2-ro psl.)

dabar belieka laukti, kad jam pasiseks pasiekti vakarus.

Girdėtis smarkūs sprogdinimai vakaruose. Spėliojama, kad anglai sprogdina povandeninių laivų slėptuves, vokiečių įrengtas, Helgoland saloje. Profesorius V. Stankevičius, žymus mokslininkas ir politikas, dabar Stanka vadinamas, tiki, kad Sovietų Rusijoje tegalį įvykti pasikeitimai tik iš vidaus, evoliucijos keliu. Gaila, kad ta evoliucija yra per daug lėta. D. Sleževičienė sirguliuoja, bet, žinoma, ji tuoj pasveiktų, jeigu galėtų grįžti į laisvą Lietuvą...

Vietos stovykloje nugirsta žinia, kad iš Lietuvos turėjo važiuoti į SSSR amatų mokyklas 160,000 Lietuvos jaunuolių. Taip sakęs Maskvos radio. Aišku, kad tie jaunuoliai bus priversti atstatyti sugriautus Rusijos miestus, kaip Stalingradas, ar dirbti kasyklose bei fabrikuose. Tai didelis nuostolis Lietuvai ir šiuo atveju Stalino metodai nesiskiria nuo Hitlerio.

Bildušas pasakoja, kaip jis ėjo apskrities viršininko pareigas Tauragėje bolševikų laikais, kaip organizavo liaudies miliciją "revoliucinėms teisėms saugoti", galop, kaip jį bolševikai uždare belangėn kaltindami nebūtais dalykais, tarp kitko ir už "provokatorišką Tauragės sukilimą, tikslu pakenkti darbininkų klasės interesams", — o reikia neužmiršti, jog tas sukilimas buvo prieš Smetonos diktatūrą, atseit, bolševikams tas sukilimas taip pat nepatiko, jiems geriau diktatūra...

Grasus kelias atgal. Traukinys per Heide eina tokiuo nuobodžiu lėtumu, kad Hamburg pasiekiu tik vėlai naktį, kada jau negalima vaikščioti, o anglai to griežtai laikosi. Nakvoju, nusipirkęs specialų bilietą, be langų vagone. Šalta.

Iš Hamburg Altona stoties išvažiuoju atgal į pietus. Lygūs laukai primena Rytprūsius. Nuobodu, nėra kur akimis užsikabinti, sielą pradžiuginti. Hannover stotyje gaunu bilietą į greitąjį traukinį ir šiaip taip gaunu stovėti vagono koridoriuje, nereikia vargti ant buferių. Pervažiuojant amerikiečių zonon visi turime išlipti, sustot prie savo vagono vienon eilėn, ir amerikoniai kareiviai nesigaili guminių lazdelių per galvas. Mano dokumentus peržiūrėjo greit, bet jau įlipus į vagoną vėl girdėjosi guminės lazdos smūgiai ir žmogaus šauksmas — vargas nugalėtiems!

Pasiekus Frankfurt am Main norisi pažioplinėti po miestą. Čia randama dar romėnų laikais įkurtos brastos per Main su tvirtinimų liekanos, kurių yra ir aplinkiniuose Taunus kalnuose. Nuo 794 metų tas miestas nuolat augo ir plėtėsi, tapdamas šventosios Romos Imperijos sostine ir jos imperatorių rinkimo bei vainikavimo vieta. Dalis senų sienų, bokštų ir vartų išlikę, parkuose taip pat žymu istorinių liekanų, nors tas miestas buvo gerokai bombarduotas, nes jo priemiestyje, Hoechst radijo karo pramonei labai svarbūs I. G. Farbenindustrie įmonės. Ten dabar amerikiečių kariuomenės buveinė. Jo pietiniame priemiestyje įsikūrusi emigracinė stovykla, žinoma kaip Sachsenhausen lageris.

Tas žymus miestas, kurio šaligatvių bei gatvių grindinio dalį sudaro istorinių laikų akmenys, žinomas 1848 m. revoliucijos sukuriu pėdsaku. Taip pat čia paliko savo gyvenimo antspaudą Martin Luther, Wolfgang Goethe, Rothschild šeima, bei Arthur Schopenhauer. Kanto ir budizmo mokiny, žinomas kaip pesimizmo filosofas. Dabar, žiūrėdamas į karo griuvėsius, Schopenhauer, galėtų savo pesimizmą dar giliau išvystyti. Anot jo, laimė yra nepasiekiamas dalyka, nes žmogus ko nors atsiekęs nori dar daugiau, kaip Hitleris, o tai gavęs turi naujus užsimojimus. Išėitų, kad ir gerai, jog Hitleris nelaimėjo karo, nes būtų vistik pergyvenęs nusivylimą ir

naujų užkariavimų pagundą... Frankfurt mieste mokėsi ir prof. Albinas Rimka, žinomas Lietuvos ekonomistas.

Atvažiavęs į Hanau stovyklą patenku į žurnalistų posėdį. Vienas žurnalistas parodo pakvietimą bendradarbiauti laikraštyje, o honorarą jam sumokėsia pagal susitarimą, pinigais arba samagonu. Jis didžiai supykęs ir užsigavęs: toks išniekinimas! Atvirai kalbant, jis mėgsta nugerti ir be atlyginimo niekur nebendradarbiauja, toks esąs žurnalisto principas, bet jam nepatinka kam ši jo silpnybė taip žiauriai išvelkama aikštėn. Gaila collegos.

Hanau stovykla laukia atvažiuojant svečių iš Eisenhower štabo, todėl puošiasi ir dabinasi. Visi užimti.

Sugrįžus į Wuerzburg Vliką randu jau išvažiavusį į Tuebingen, prancūzų zonon, nes tos zonos viršininku yra senas lietuvių bičiulis. Raudonasis Kryžius taip pat persikėlė ten. Lietuvių Sąjunga vis dar ieško kur nutūpti, nes čia sąlygos pasidarė neįmanomos.

Lietuvių stovykloje, spalio 16 dieną, Zelle, prie Wuerzburg, sujudimas. Tremtiniai nepatenkinti maistu, bloga žuvimi, ėmė triukšmauti, o dailininkas Vijeikis nupiešė įgriusios žuvies paveikslą. Jis sumintas, visi komiteto nariai ir dar 40 asmenų ištremti į kitą stovyklą — toks žuvies ženklas.

XIV.

Spalio pabaigoje, 1945 m., Lietuvoje mirė Felicija Bortkevičienė, žymi kovotoja už Lietuvos laisvę ir už demokratines gyventojų teises. Man teko ją pažinti beveik dvidešimtį metų ir ji visada buvo kovingos nuotaikos, amžinai susirūpinusi moksleivių bei studentų ekonomine padėtimi, kalinių teisine pagalba ir jų aprūpinimu maistu, persekiojamais žydais ir jų vaikais, pagrindžio kova prieš vokiečius. Savo laiku ji atidavė viską, apie 7,000 rublių, kad galėtų paremti pažangią spaudą ir nuo to laiko amžinai susirišo su "Lietuvos Žinios", "Lietuvos Ūkininkas" laikraščiais, su tų laikraščių leidimo bendrovėmis. Šiuo metu skaudu pagalvoti, kad atsirado lietuvių karininkų, kurie norėjo šią užsitarnavusią lietuvių, kartu su b-ve "Varpas", išsprogdinti... Naciai, caro žandarai ir bolševikai prieš ją nepanaudojo tokių metodų.

Jos mirtis taip pat virto politine demonstracija prieš krašto okupantus, kaip ir visas jos gyvenimas. Ji buvusi pašarvota buvusioje "Varpas" b-vės salėje, o vėliau jos kūnas išgabentas palaidoti Troškūnuose. Už tų laidotuvių suorganizavimą buvęs suareštuotas Zigmąs Toliušis. Tebūnie jai lengva lietuviška žemė — jai, demokratinės Lietuvos motinai!

Spalio 25, Nuernberg karo nusikaltėlių byloj, nusižudė kalėjime buvęs Vokietijos darbo organizacijos vadas R. Lay. Jis buvo kaltinamas vergų darbo organizavimu.

Spalio 29 d. išvažiuoju į Hof, netoli Čekoslovakijos sienos. Storas vokiečiai, dažyta liesa vokiečiai ir aš įsitaisome greitojo traukinio "armonikoj" — tarp dviejų vagonų judomam tiltelyje — žymiai geriau kaip stovėti ant buferių. Greta mūsų esąs vagonas rezervuotas amerikonomams. Ten važiuoja, visame vagonė, tik du amerikoniai kariai su dviem tikrai gražiomis vokiečaitėmis. Jie nenori, kad juos kas trukdytų. Liesa vokiečaitė su karteliu pastebi: "Jeigu mes būtume laimėję karą, tai dabar mes taip važinėtume", o storulis vokiečiai priduria: "Mat, ponai, važiuoja su šviesa". Pastaba teisinga, nes iš viso traukinio sąstato tik šis vienas vagonas tėra apšviestas.

Hof stotis sveika ir man tenka ten praleisti naktį. Žmonių prigrūsta sausakimšai: bėgliai iš Lenkijos, nuo Oderio krantų, laimingai pasprukę iš Tueringijos, ištremti iš Čekoslovakijos, atkeliavę iš Aust-

rijos ir sovietų paleisti karo invalidai bei užmaskuoti agitatoriai. Kiekvienas žmogus yra subyrėjusios hitlerinės Vokietijos auka, kiekvienas daug netekęs šiomis istorinėmis dienomis. Neviltis ir vargas kiekviename žingsnyje, o sielvartas spindi iš jų akių, — taip, Reichas dabar tikrai be erdvės... Jauni, pražilę "seniai", užgesusiais akių žiburiai jaunos moterys, pusplikiai našlaičiai vaikai. Ant betono grindų miegodami jie nejaučia nei šalčio, nei alkio, nei nuovargio, laimingi laikinam užsimiršime. Norint pajudėti tenka rūpestingai tarp jų ieškoti vietos kojai pastatyti. Tokių bėglių pilnas visas miestas: perpildyta "Pestalozzi" mokykla, krikščioniškos globos nakvynės namai ir kitos įstaigos.

Štai, prie pat sienos prisiglaudusi miega senė, išsižiojusi, pageltusiais veidais. Jos miegas nedaug kuo skiriasi nuo mirties, — tai gyvas karą pralošusio Trečiojo Reicho paveikslas.

Rytą išvažiuoju į Wunsiedel lietuvių stovyklą. Traukinyje iš Vengrijos sugrįžęs kareivis, invalidas, važiuoja ieškoti žmonos ir pasakoja karo įspūdžius, bet sužinojęs mane lietuvių esant pradeda kalbėti gražia lietuviška kalba, nes jo klaipėdiečio besama. Vengrai nemylė bolševikų, nes šie beveik visus gyvulius ir mašinas gabena Rusijon.

Priešais sėdi berniukas ir mergaitė, kurių trylikos metų. Berniukas pervažiavęs didesnę Rusijos dalį, o dabar keliauja iš gimtojo Elbing miesto, Rytprūsiuose, kurio pusė priklauso rusams, kita pusė lenkams. Apsirengęs skarmalais, nes geresnius rūbus ir apatinius baltinius atėmė bolševikai. Kartu važiavęs lenkas sušelpia jį pinigais. Karo tarp jų jau nėra. Mergaitė skundžiasi, kad jai bolševikai nukirpę perpus kasas ir... "visur ieškoję žiedų su brangakmeniais". Trys jos draugės po tokios "revizijos" mirė. Wunsiedel stoty išlipu su lenku, kuris man pasiūlo pirkti laikrodį už 1,500 markių, o tų laikrodžių pas jį pilnos kišenės.

Wunsiedel lageris įrengtas buvusiuose darbininkų butuose gan patogiai. Prieš kelias dienas apie 40 asmenų iš stovyklos amerikoniai pašalino, po dokumentų patikrinimo. Buvo pašalinti: buvę plechavičiukai, buvę vokiečių kariuomenėje, be pilietybės ir klaipėdiečiai lietuviai su vokiškais dokumentais. Su pasitenkinimu reikia pažymėti stovyklos menininkų atliktą darbą, kuris daug pasitarnavo geram lietuvių vardui sudaryti.

Vakare išvažiuoju atgal. Hof stotyje vėl tenka nakvoti. Žmonių daugiau kaip pirmą kartą. Vokietė iš Čekijos sakosi tegavusi išsinešti tik 30 kilogramų senų daiktų, kuriuos nurodė čekai. Ji pikta ir ugnimi spiaudosi čekų adresu, čekai, gi, keršina sudetų vokiečiams už išdavikišką laikyseną krizės metu, kada Hitleris prievartavo jų prezidentą Hachą. Taip atsirado nauji piktumai, daug didesni už seniau buvusius.

Tarp keleivių išdidžiai vaikšto vokiečiai jūrininkas, vyresnio puskarininkio uniformoje, tartum karas nebūtų pasibaigęs. Jis parvažiavo atostogų iš Cuxhaven, ten pas juos niekas nepasikeitė: ta pati vadovybė, tas pats maistas, tas pats atlyginimas. Jie medžioja minas, tarnaudami anglams.

(Bus daugiau)

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga

230 psl įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.

CHICAGO 8, ILLINOIS

Atminimui Prof. Juozo Bagdono

1956 m. birželio 9 d. Clevelande keliolika žmonių, susikaupę sėdėjo prie atviro karto vyro, kuris buvo veiklus mūsų tautos naujausios istorijos dalyvis bei liudininkas.

Kiek daug žymių politinių pakitimų įvyko Lietuvoje ir visoje žmonijoje per Juozo Bagdono 90 metų gyvenimą! Kiek daug naujo moksle, mene, technikoje ir kasdieniniame gyvenime kilo per šį paskutinį šimtmetį!

* * *

Juozas Bagdonas atėjo į pasaulį Lietuvoje, kuri seniai buvo netekusi savo nepriklausomybės (1569-1795 m.). Lietuvių bajorija ir dvasiškija beveik be likučių buvo sulenkėjusi. Ji nesukūrė nei lietuvių mokslo, meno, literatūros, nei savų tautinių institucijų. Lietuvių prekybininkų, amatininkų ir pramonininkų luomo iš viso nebuvo. Tauta neturėjo sąmoningo sluoksnio, kuris vadinamas visuomene arba inteligentija. Lietuvių tautą sudarė tik augaliniu gyvenimu gyvenę bemoksliai baudžiauninkai ir jų samdiniai, visi pajungti sunkiam fiziniam darbui. Iš senos lietuvių tautos išliko tik liaudis, kurios dvasinis maistas buvo — tautosaka, maldaknygė, giesmynas, katekizmas. Nemaža liaudies dalis gyveno dūminėse pirkiose (be krosnių ir dūmtraukių), kurios buvo apšviečiamos balanos liepsnele.

J. Bagdonas gimė tuoj po panaikinimo baudžiavos, po lenkų sukilimo Lietuvoje (lenkmečio), po uždraudimo lietuvių spaudos.

Jis augo ir mokslus ėjo tais laikais, kada vokiečių, rusų ir lenkų šviesuomenės buvo kiekviena sau nutarusios, kad lietuvių liaudžiai lemta nutautėti, ir kad tą nutautėjimą reikia skubiau vykdyti. Lietuvių kalbos ir rašto beveik niekur nebesigirdėjo. Lietuvių kalba ir tautosaka buvo tik tyrinėjamoji medžiaga kitų tautų mokslininkams. Prof. Mykolo Biržiškos teigimu, nebuvo lietuvių tautos, bet tik liaudis. Prof. Vaclovo Biržiškos negalėjęs dideliu atsidėjimu darbas, kuriuo jis su "mikroskopu" surinko visus posakius, kieno nors parašytus lietuvių kalba, parodo, kokią menką kultūrinį kraitį lietuvių liaudis paveldėjo iš savo "šviesios" bajorijos, iš didvyriškos gadinės.

Tokia tai buvo Lietuva, kada Juozas Bagdonas pradėjo stebėti ir pažinti, kas ir kaip vyksta jo tėviškėje ir visame pasaulyje.

Kasgi šiandien yra Lietuvoje? Kuo dabar gyvena mūsų tauta?

* * *

Savisaugos nuojauta ir sveikas protas kalbėjo lietuviams, buvusiems baudžiauninkams, kad mokslo šviesa yra pirmoji

ir svarbiausioji sąlyga pasiekti didesnės gerovės savo šeimai ir išsilaisvinti iš sunkaus darbo. Sumanesnieji ar daugiau pasiturintieji ūkininkai pradėjo leisti vieną kitą vaiką į mokyklą, o paskui stumti į tolimesnę mokyklą.

Lenkų ponų ir rusų valdininkų žeminamas Lietuvos "mužikas", tartum per vaikų mokslą atgavo savo seną lietuvišką garbę ir vertę. Tie "mužikų" vaikai studentai susipažino su Europoje vykstančiais bei vykusiais kitų tautų (bulgarų, serbų, kroatų, vengrų, čekų, slovakių, lenkų) išsilaisvinimo sąjūdžiais, su asmenų ir tautos filosofiniais teisių bei laisvių pagrindais. Ir tas jaunimas "atsiminė", kad lietuvių tauta kadaise buvo galinga ir garbinga valstybė, kad turėjo stiprių ir išmintingų valdovų...

Jaunųjų tautinis atgimimas ir sąjūdis iš tiesų sėmė stiprybę iš praeities. Tamsioje beprošvaisių Lietuvos padangėje kažkaip savaime pasireiškė "Aušra". Kartu su ja prasidėjo vis didyn einanti kova už lietuvių tautos gyvybę, už jos buvimo stiprėjimą. Iš studentijos ir pasauliečių bei dvasininkų iškilo žymūs kovotojai už lietuvišką kalbą, papročius, spaudą, už naują lietuvišką gyvenimą.

Ar mūsų laikais svarstydami ištikusią Lietuvos nelaimę veikėjai prilygsta "aušrininkams" ir "varpininkams"?

* * *

Juozas Bagdonas bus bene paskutinis, apleidęs šį pasaulį, iš būrio tų, kurie dar buvo rašę į "Aušrą". Jų tėvų tėvai ir senelių seneliai nei šviesos, nei kito gero nematė. Kodėl gi "aušrininkai" ir kartu su jais J. Bagdonas negalėjo sutikti su ta būtimi, kurią jai lėmė galingi kaimynai, atseit, kuone pati istorija. Juk dalis mokslą gavusių lietuvių ūkininkų vaikų nutautėjo, dalis jų pasitenkino ponišku, turtingesniu, bet tik biologiniu gyvenimu ir duona kasdienine šeimoje. Juozui Bagdonui žengiant į anapus gyvenimo, visai kiti laikai ir kitokie lietuviai. Štai pa-

vyzdys jų kovingumo ar jų darbo tautos gerovei.

1953 m., bevykdant Kersteno rezoliuciją, buvo proga viešai pasakyti ir amžiams palikti liudymą, kokie yra rusai komunistai ir kaip jie elgėsi okupuotoje Lietuvoje. Tas liudymas buvo kovos žygis prieš mūsų krašto okupantą. Ar daug tokių liudymų buvo? Po ilgų prikalbinėjimų vos kelintas iš eivis įsidrąsino pasakyti, ką jis yra patyręs Sovietų okupacijoj. O jiems čionai Amerikoje negrėšė nei kalėjimas, nei kitokis persekiojimas už tajį teisybės atskleidimą.

(Tęsinys 5 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

8200 So. Keane Ave., Oaklawn, Illinois

Prašome apžvelgti mūsų kapines ir apžiūrėti kelių tūkstančių lietuvių pasirinktas vietas. Lengvomis sąlygomis duodame paskolas pirmiems morgiačiams. Neimame komisijos. Platesnių informacijų telefonuokite:

GRovehill 6-5078

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

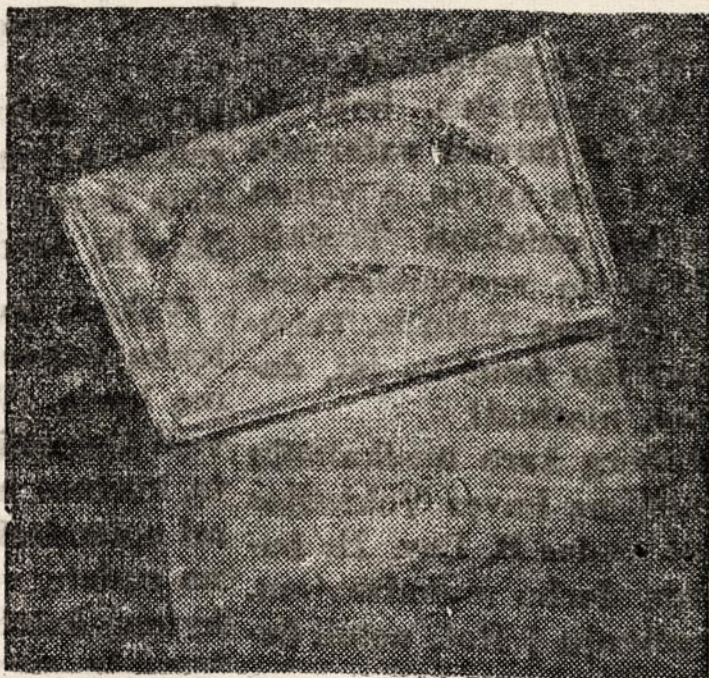
Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Sukaktuvinių Metų Dovanos

Šiais metais Crane Savings mini savo 30 metų sukaktį. Šia proga bendrovės vadovybė nutarė duoti dovanų visiems naujiems ir seniems taupytojams. Štai jos:

1. Kas atidarys naują sąskaitą arba padės į senąją \$50.00 ar daugiau, tai gaus dovanų bendrovės raktą su termometru arba puikią piniginę.
2. Kas padės \$150.00 ar daugiau, tai gaus stiprų ir parankų plastikinį arba nailoninį shopping bag (krepšį pirkiniams).
3. Kas padės \$500.00 ar daugiau, tai gaus saugią dėžę dokumentams laikyti arba perlų karolius.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

LAfayette 3-1083

B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Pardudame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.

ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. APDRAUSTA IKI \$10,000
DARBO VALANDOS: pirmad. ir ketv. nuo 9 iki 8 val. vak.; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 valandos iki vidudienio.

Arba įminkim mūsų politinius veiksmus. Dešimt metų eina derybos Vliko su Diplomatu šefu, tartum visas rezistencijos darbas turėtų pasireikšti tomis derybomis, ir nebūtų kas veikti nei šefui, nei Vlikui. Ir štai Dipl. šefas Clevelande sako: mano "aštuoni punktai" nėra joks ultimatas. Tai tik nauja bazė deryboms. Vadinasi, vėl turi prasidėti beprasmiškos derybos ir tęstis gal dar 10 metų. Tartum jo ekselencijai nebūtų kas veikti, ir jo prievolės būtų vien tik derybos ir uždavinys didinti rezistenciją Vlikui. "Aušrininkai" ir "varpininkai" (ir Juozas Bagdonas jų būry) dirbo visai kitos dvasios vedami. Jie jautė meilę savo tautai. Jie buvo kūrybingi. Apmaudas ir liūdesys ima, stebint šefo kovą už tariamą suverenines teises. Praradę tikėjimą į Lietuvos išsilaisvinimą, rašto žinovai nusigrįžo nuo tautos gyvųjų jėgų ir žiūrė į raidę kaip į magišką fetišą (stabą). Tie "rezistentai" atsisako bendradarbiauti su Vliku dėl to, kad Sovietų Sąjunga nepamanytų, jog Lietuvos pasiuntiniai daro nuolaidą Vlikui, ir nėra savistovūs. Jų gi tėvai "varpininkai" nepaisė ką pagalvos caro valdžia apie lietuvių kovą dėl spaudos, dėl laisvės.

Pažinau velionį Juozą Bagdoną prieš 40 metų Maskvoj. Kai 1917 m. buvo nuversta Rusijos caro valdžia, Maskvos lietuviai drauge su visa rusų tauta laisvai atsikvėpė ir ėmėsi lietuviško politinio darbo. Prisimenu, įvyko bendras veiklesnių visuomenininkų lietuvių susirinkimas, kad laisvai pasitartų dėl kovos už Lietuvos laisvę ryšium su vykstančia revoliucija ir besitęsiančiu karu. Tame susirinkime buvo ne tik Juozas Bagdonas. Ten išryškėjo dvi nesuderinamos kryptys. Vieni nuėjo su rusų revoliucija, kiti atskiru lietuvišku keliu. Maskvos lietuvių visuomenė skilo.

Vėliau buvo tų nerevoliucinių lietuvių susirinkimas, kuriame buvo iškeltas reikalas įkurti naują lietuvių nuosaukios kovos partiją. Šiame susirinkime J. Bagdonas taip pat dalyvavo.

Tačiau, kai įvyko steigiamasis "Demokratinės Tautos Laisvės Santaros" partijos susirinkimas, tai ten J. Bagdono, kiek prisimenu, nebebuvo. "Santaros" apsijungė nuosaukūs laicistai demokratai: nuo Petro Leono (akademinio tautinio neosocialisto) iki Tomo Norus - Naruševičiaus (labai santūraus demokrato).

Velionis J. Bagdonas buvo vienas iš Demokratų Partijos steigėjų. Bet vėliau jis iš tos partijos išstojo.

Dar vėliau jis pradėjo artėti prie būrelio visuomenininkų, bėsispiečiančių apie "Vilties" laikraštį. Tam būreliui

vadovavo A. Smetona ir kun. J. Tumas. Velionis kurį laiką "Vilty" bendradarbiavo. Jis buvo lietuvis tautininkas kultūrine tautine prasme. Jis buvo kovotojas dėl lietuviybės Vilniaus mieste ir Vilniaus krašte, kovotojas dėl lietuvių kalbos teisių bažnyčioj.

Po Pirmojo Pasaulinio karo J. Bagdonas pasinėšė į medicinos mokslą. Dėl savo nenuilstamo darbštumo ir uolumo jis tapo vienas žymesniųjų profesorių ir parašė keletą medicinos mokslo vadovėlių. Jo būdai atitiko ir pasiimta nepriklausomoj Lietuvoj veikla tautos blaivybės srity.

Velionis buvo ramaus, bet stipraus būdo. Atrodė, kad jis niekad nesijuokia ir nejuokauja, bet kartu nepyksta, ir nesityčioja iš kitų. Jis nesukbėjo reikšti savo mintis, bet jo ištarti posakiai liudijo, kad tai yra vyras, turįs daug gyvenimo patirties, kietai įsitikinęs teisingumu to, ką jis kalbėjo. Neieškodamas sau garbės, kukliai, be skundo, ir be pagy-

ry visą amžių jis nešė pilną deli nuopelnai mūsų tautai saką tautos reikalų naštos. kartu su jo asmenybe reikalauja atskiros studijos. Tai būtų paminklas, kurio velionis yra tikrai užsitarnavęs.

Apie prof. J. Bagdoną yra trumpai parašyta mūsų Enciklopedijoje ir įvairiuos straipsniuose. Jo gausūs darbai ir di-

1956 m. birželio 9 d. keliolika žmonių nulydėjo velionio kūną į krematoriumą.

Visų rūšių apdrauda (insurance):

gyvybės, sveikatos, automobilių, namų ir kt. Parūpiname apdraudas jauniems vairuotojams. Naujiems automobiliams gauname 4% paskolas. Žemos premijos. Lengvos išsimokėjimo sąlygos. Atstovaujame senas, patikimas draudimo bendroves. Prieš drausdamiesi kitur teiraukitės pas mus.

JONAS KUTRA,
GEN. APDRAUDŲ BROKERIS

2405 West 51st Street
Walbrook 5-5030 arba REpublic 7-7321

MOVING

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IS TOLI IR ARTI
*Nauji dideli trukai - Naujaisi kraustymo trankiai
Ilgu metų patyrimas - Pigūs ir sąžiningas patarnavimas*

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th St. Chicago 36, Ill. Tel. Walbrook 5-9209

DAINŲ ŠVENTĖ - TAUTOS ŠVENTĖ

Pirmoji didžioji JAV ir Kanados Lietuvių

DAINU ŠVENTĖ

1956 METAIS LIEPOS 1 DIENĄ, SEKMADIENĮ,

CHICAGO COLISEUM

1513 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.

DAINU ŠVENTĖJE DALYVAUJA 1,200

DAINININKŲ IŠ KANADOS IR JAV

Kultūros Kongresas prasideda birželio 30 dieną,
9:30 val. ryto Sherman viešbutyje

BILETAI GAUNAMI:

ŠEŠTADIENĮ, birželio 30 d. nuo 12 val. iki 6 val. vakaro
CHICAGO COLISEUM patalpose.

SEKMADIENĮ, liepos 1 d. nuo 1 valandos prie įėjimo.

PROGRAMA: 10 val. ryto pamaldos šv. Kryžiaus bažnyčioje, 3 val. popiet
Dainų šventės pradžia, 6:30 val. vak. banketas Sherman viešbutyje.

DAINU ŠVENTĖS BŪSTINĖS ADRESAS: 2523 W. 69th
St., Chicago 29, Ill. Tel.: PR 8-5952. Čia gaunamos visos
informacijos, biletai ir kt.

JAV IR KANADOS LIETUVIŲ
DAINU ŠVENTĖS KOMITETAS

Septynios moterys mylėjo Staliną

(Versta iš vokiečių kalbos)

Pirmą kartą buvo atidengti aktai, kurie buvo saugomi slaptose spintose, kad apie juos nesužinotų pasaulis. Taip pat pirmą kartą praneša Lenino sekretorė L. A. Fukieva apie tai, ką ji žino apie Staliną ir ką po Lenino mirties apie jį sužinojo. Senos meilės aferos buvo išvilkotos į šviesą. Bandoma įsigilinti į šito žmogaus dvasią, polinkius ir išdaigas, žmogaus, kuris ištisus dešimtmečius laikė pasaulį baimėje ir kurio gyvenimas buvo įtaigojamas net septynių moterų, kurios jo būvyje lošė labai svarbią, bet jokių būdu ne lemiančią rolę.

Kalnuose už Gori leidosi saulė. Vargingo, mažučio namo tarpduryje stovėjo išdžiūvusi moteris, pakėlus ranką ant akių, kad uždengtų saulę. Ji norėjo pamatyti savo jaunuolį, vardu Zozo, jos vienintelį sūnų, kurį jai buvo palikęs likimas.

Pagaliau jos pavargusios senos akys pamatė tolumoje ateinantį Zozo. Ji skubiai įbėgo į mažą virtuvę ir patikrino, ar neapdegė "čakombili", višta su ryžiais ir pomidorais, kuriuos jis labai mėgo.

Ji apkabino jos aukštą, išbalusį jaunuolį. "Mano mielasai, kaip tau einasi? Kada gausi švenčių atostogų? Kartais aš jaučiuos labai pavargusi ir serganti — ir aš taip norėčiau sulaukti, norėčiau, kad tu man užmerktum akis ir mane palydėtum į amžinąją ramybę — tu, mano jaunuoli, mano Zozo..."

Tai senai, gerai moteriai jis nedrįso pasisakyti, kad yra nusistatytas išmesti jį iš seminarijos — ne tik dėl to, kad jis naktimis iš ten pabėgdavo ir dalyvaudavo slaptuose susirinkimuose, bet ir todėl, kad jis per daug įklimpęs su mergaitėmis.

"Žinai, tu, motina, kartais aš pats savęs klausiu, ar tai bus teisinga kryptis, — popo sutanoje prieš žmones stovėti".

Sena moteris padėdavo abi rankas ant jo burnos, kad tokiu būdu sutrukdytų jo tolimę kalbą. Ji persižegnodavo ir žiūrėdavo į už viską pamiltąjį sūnų rimtai ir raginančiai.

"Tu, motina, gali būti rami, viskas bus gerai".

Tamara buvo įsimylėjusi į Zozo. O jis, iš savo pusės, žinojo, kaip tą įsimylėjimą tvarkyti. Ar tai buvo jo kaltė, kad vieną dieną gražioji Tamara, ta nervinga mergaitė šoko į vandenį, kad tuo būdu galėtų surasti mirtį, kadangi jis nenorėjo jos vesti? Ar tai buvo tikrai jo kaltė? Mergaičių, kurios jį mylėjo, buvo ir daugiau.

Tokia buvo Halina, švelnus ir žavus tvarinys. Nors naktiniuose susirinkimuose su nini-

listine ir laisvo gyvenimo programa dažnai dalyvaudavo ir Halina, tačiau savo širdyje ji buvo maža moteris, kuri galvojo tik apie tai, kad galėtų tapti Zozo žmona.

Halina buvo pirmą Zozo mylimoji. Ji prigėrė, bėgdama nuo slaptosios policijos, kai miglotos nakties metu bandė perplaukti per ežerą. Zozo dėl to neilgai teliūdėjo.

Viena vešli, kiek paprasta, bet šiaip patraukliai atrodanti ūkininko dukterė buvo pasukusi jo keliu. Jis tai mergaitę taip giliai pažiūrėjo į jos tamsias akis, jog Ekaterina Svanidze, šeimoje "Keke" vadinama, jo rankose tirpdavo, kaip įsimylėjusi bevalė būtybė.

"Mažoji Keke jau virš mėnesio laiko gyvena kartu su tuo Zozo. Tai negerai. Keke yra rimta ir pamaldi mergaitė. Turime pasirūpinti, kad Zozo su Keke eitų pas popą".

"Bet jie juk žino, kad Zozo ieškomas policijos, kadangi jis kovoja dėl Gruzijos laisvės. Turime surasti popą, kuris sukombinuotų išeitį — vien tarp bažnyčios durų, arba tik naktį, — kad tai būtų nepastebėta".

Taip tarėsi šeimos vyresnieji, ir pagaliau surado tokį popą, pushrolį, žinomą Gregorijų Kurdiantį. Kadangi jis priklausė jų šeimai, tai sugalvojo tokią išeitį, kad nebūtų pažeisti nei įstatymai, nei dangus.

Soso nebeturėjo galimybes savęs nuo vedybų apginti. Ir (Tėsinys / pusl.)

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas,
lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų 20—21 tomo aštuoni jau išspausdinti, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstę iki galo.

LAIKAS ĮSIGYTI, nes nuo VIII tomo LE spausdinama

TIK PRENUMERATORIAMS.

LENGVOS SĄLYGOS: imokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomai siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtinais dalimis. Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siųstini šiuo adresu:

J. Kapočius, Lietuvių Enciklopedija
265 C. Street, South Boston 27, Mass.

Paskubėkite — atsargos ribotos!

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemiai.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

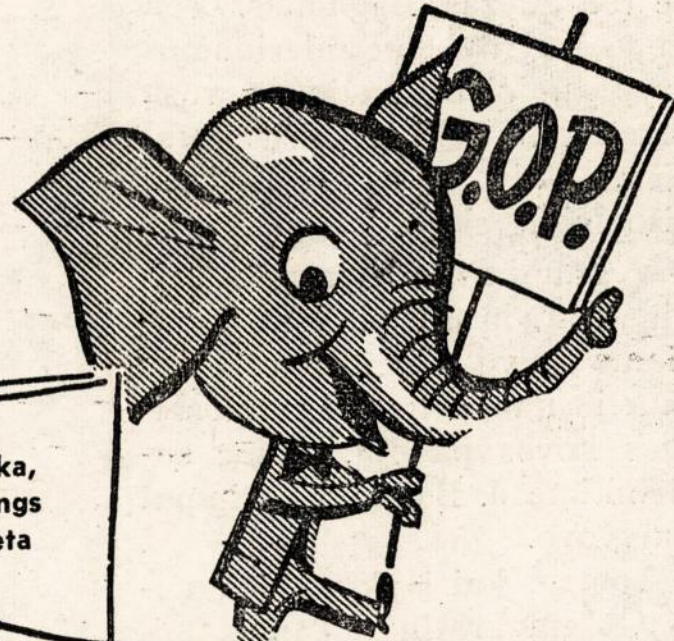
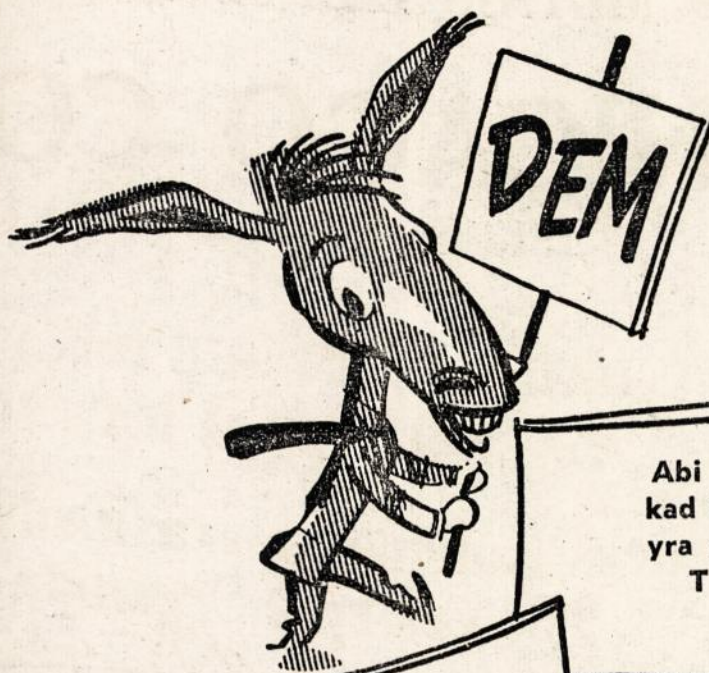
3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

"ČIA NUOMONIŲ SKIRTUMO NĖRA!"

Abi pusės sutinka,
kad District Savings
yra geriausia vieta
TAUPYTI.

Nuo 1897 metų District Savings
reiškia draugišką patarnavimą
ir tikriausią saugumą taupyto-
jams. Nei vienas taupytojas ne-
prarado nei vieno cento District
Savings įstaigoje.

Nežiūrint nuomonių skirtumų, kiek-
vienas sutinka, kad pats galimai ge-
riausias investentas yra a District
Savings Pre-paid Stock. Investuokite
\$750, o už 98 mėn. gausite \$1,000. Šio
investimento vertė visiškai nesikeičia,
o Jūsų pinigai yra saugiai apdrausti.

KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA!

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 SOUTH HALSTED ST.

Cliffside 4-0104

JOSEPH M. MOZERIS, Secretary

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

taip vieną dieną jis tapo vyras mažosios Kekės, kuri po to labai greitai pasidarė melancholišku, išdžiūvusiu padaru, be gyvenimo jėgų. Jai gimęs sūnus Jokūbas atrodė permenkas. Trims metams praslinkus po jo gimimo ji mirė varge, vieniša. Vaiką ji paliko gimimams. Zozo visą laiką buvo kelyje su samokslininkais. Jų tarpe kai kurie jau tada jį vadino Stalinu, plieniniu.

Samokslai, revoliucija, karas nebedavė Zozui laiko labiau apie moteris besirūpinti. Jis ėmė tai, kas jam pasitaikė kelyje. Dėl savo tikrųjų planų jis nepasitikėjo moterimis ir jų atžvilgiu apsimesdavo dezerteru, skrajojančiu amatininku, arba pakeleiviu, kuris grįžta į namus, bet kelionei nebeturi pinigų. Tada jis dar buvo mažas narys tame didžiuliame samokslininkų tinkle su tikslu nuversti carą ir užvaldyti visą Rusiją. Ir tai buvo įvykdyta. Ir iš Josifo Džingrašvili ant visados pasidarė Josifas Stalinas, Josifas Plieninis.

Jis dar neužėmė jokio posto. Bet jis jau buvo įsitikinęs iškilti. Maskvoj tada buvo ieškomi žmonės, kurie nuo pradžios prisidėjo prie revoliucijos ir sugebėjo ne tik šaudyti, bet ši tą turėjo smegenyse.

Tautybių komisariate pietų metu jis sutiko vieną gražią mergaitę, kuri labai greit mušė raides ant rašomosios mašinėlės.

"Kaip tu vadiniesi, gražioji drauge?"

"Mane vadina Nadia, bet mano pilnas pavadinimas — Nadežda Alilujeva".

Tokia buvo pirmą jūdvių pažintis. Jau tada Stalinas buvo pakankamai pajėgus, kad tautybių komisariato sekretorė pildytų jo įsakymus. Taip ji persikėlė į jo biurą, arti jo asmens ir greit jiedu priklausė viens antram.

Gražioji Nadia padovanojo gyvybę dviem kūdikiams. Tai buvo Svetlana, kuri išaugo į Stalino mylimąją dukterį, ir Vasylius, kuris laikotarpiu vadinosi generolu leitenantu ir Maskvos apygardos raudonųjų oro pajėgų komandieriu, bet tikrumoje kaip kariškis galėjo pasireikšti tik savo tėvo letenos dėka.

Sargybiniai, kad nestovėtų vietoje, vaikštinėjo pirmyn ir atgal. Protarpiais jie pasiklausydavo prie pirmojo aukšto į viršų.

Ar tai buvo savižudybė?

Girdėjosi smarkūs balsai. Kas pažinojo Kremliaus balsus, tas tuoj suprato, kad Nadia ginčijasi su Josifu Stalinu. Buvo suprantama, kad kalbėjo apie Svetlaną, Vasylių ir taip pat apie vieną žinomą Lizą. Ir staiga nuaidėjo du šūviai. Sargybiniai puolė į viršų. Jie sustojo prie durų. Jie turėjo toki įsakymą, nepašaukus (Tęsinys 8-am pusl.)

SVARBUS PRANEŠIMAS MŪSŲ TAUPYTOJAMS

2%

DU NUOŠIMČIUS MOKĖSIM UŽ TAUPYMO
INDELIUS (SAVINGS ACCOUNT) PRADEDANT
1956 METŲ LIEPOS 1 DIENĄ.

Visi indėliai iki \$10,000.00 apdrausti Federal Deposit Insurance Corporation.

METROPOLITAN STATE BANK

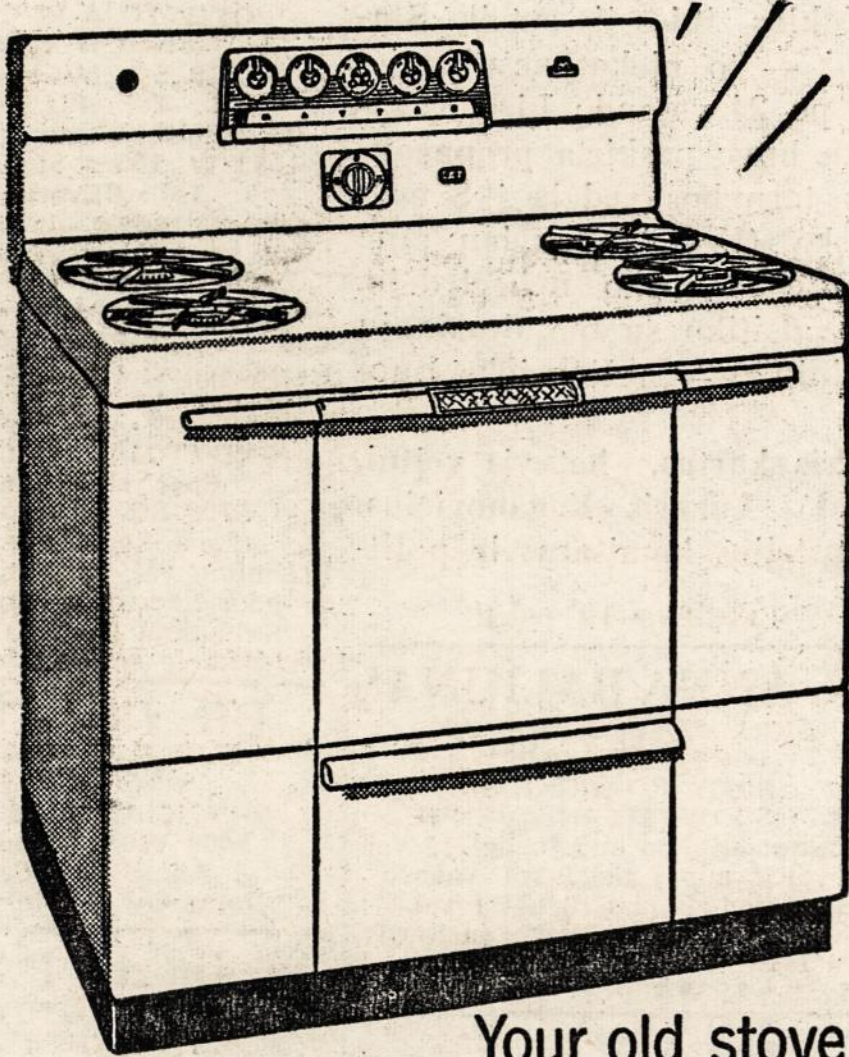
2201 West Cermak Road

Chicago 8, Illinois

Telephone: Virginia 7-6430

*High style comes
to your kitchen
in the beautiful*

New Maytag Gas Ranges

Your old stove
may make the down payment!

JUST THINK!

up to \$60.00
trade-in on a
magnificent
New 1956

MAYTAG
RANGE

Reg. price \$244⁹⁵

Less trade-in \$60

Only \$184⁹⁵

MODEL 204SC

AMERICAN FURNITURE AND RADIO STORES

523 N. Milwaukee Ave.

Humboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

'NAUJIENOSE' GARSINTIS VISUOMET APSIOKA

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

netrukdyti diktatoriaus. Stalinas atitraukė savo durų skląstį, pažūrėjo išorėn ir pasakė tuos žodžius:

"Pristatykit gydytoją".

Atvyko gydytojas. Ant labai puikaus, didelio ir seno kilimo iš Uzbekistano gulėjo Nadia, Stalino žmona, su kulka galvoje. Ant stalo gulėjo ginklas, iš kurio ta kulka, ta mirtina kulka, buvo iššauta. Antroji kulka buvo įstrigusi sienoje.

"Tamstos žiniai, drauge daktare, Nadia įvykdė savižudybę!"

Taip ir buvo parašyta gražiosios Nados Alilujevos mirties pažymėjime, būtent, kad ji nusižudė dvasinės depresijos antpuolyje. Ir niekas negalėjo drįsti ką nors kitaip pasakyti arba net ir pagalvoti. Vienok Kremlius turėjo dvigubas duris. Tenai buvo namų ruošos mergaičių. Viena iš jų laukė tos dienos, kada tenai rusiškame "parlamente" bus paskelbta, jog Stalinas buvo nusidėjęs ir žmogžudys, kad tuo laiku galėtų atsistoti ir papasakoti, ką ji girdėjo tą 1932 m. lapkričio 19 d.

"Jie ginčijosi tarpusavy. Jie šaukė prieš viens kitą. Ir Nadia prikišo jam, kad jis apgaudinėja ją su Liza, su Liza Kazanova. Ir tada pasigirdo šūviai. Aš iš mano slėptuvės išėiti bijojau. Aš girdėjau, kaip jis, tėvelis Stalinas, atstatė tvarką kambaryje".

Kas tokia buvo Liza Kazanova? Viena popietę, kai Stalinas užėjo pas Nadiją į kambarį, ant sofos sėdėjo svetima mergaitė ir skaitė knygą. Stalinas paklausė Nados, kas ta mergaitė.

"Ji yra labai gabi mokslininkė, puikiai pasižymėjusi socialinių mokslų skyriuje. Aš su ja susipažinau prieš aštuonias dienas. Aš ją pasikviečiau pavašinti".

Viena akimirka Stalinas atrodė lyg užgautas: jis nemėgo pas save prie valgio svetimų žmonių matyti. Tiksliai, kai Nadia dar papildė: "tarp kito, Liza norėtų dirbti tavo sekretoriato. Ji gali mažiausiai tiek, kiek visi tie moterys ir vyrai, kurie ten išorėje aplinkui sėdi, ir tu apie juos nežinai, ką jie tikrai galvoja".

Tada Stalinas atsilėjo.

Jeigu Nadia jam tą mergaitę rekomenduoja, tai ji, be abejo, bus naudinga. Bet vis dėl-

to reikalinga atsiklausti slaptosios tarnybos. Vieną naktį, kai Nadia buvo išvykusi kiek toliau į kraštą ir ten laukė Stalino avyktant, Stalinas pasikvietė pas save Liza, kuri dirbo naktinėje pamainoje.

Laikotarpis su Liza

Stalinas visai nepažūrėjo į planą, kurį jam pateikė Liza, bet visą dėmesį buvo atkreipęs į tą labai gražią mergaitę. Jam nepatiko raudonas raištis, kuriuo buvo apjuostos jos kulšys, ir jis savo rankomis jį atsegė ir numetė šalin.

Kai Nadia buvo mirusi, Liza Kazanova Stalino buto daugiau nebeapleido. Ji gyveno vienoje iš dviejų didelių patalpų, kurios tiesioginiai siekė Stalino miegamąjį. Kaip buvo kalbama, Liza savo turimas žinias rusų istorijoje išnaudojusi tam, kad savo miegamajame galėtų pastatyti fikrą rusų didkunigaikštienės lovą. Vienok tie jos norai jai neišsipildė. Vieną vakarą, po dukters Svetlanos sėkmingai atliktų egzaminų, buvo suruošta šventė, ir į Lizos kambarį įsibrovė vienas jaunas karininkas. Ji nepasipriešino ir nešaukė pagalbos. Staiga užsidėgė šviesa. Slaptame tarpduryje stovėjo pareigas atliekantis saugumo tarnybos šefas Josifas Klemenko.

Kokias žinias jis suteikė Staliniui — to niekas nesužinojo. Bet po 24 valandų Liza Kazanova buvo paskirta propagandos tarnybos vedėja į Sverdlovską (Urale). Daugiau apie ją niekas nieko nebegirdėjo. Kas atsitiko su tuo drąsiuoju karininku — nežino joks žmogus.

Tris kartus, bet vis veltui, bandė Lazaris Kaganovičius, industrijos komisaras ir polit-

(Tęsinys 10 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: akšdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmadieniais ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511

Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2-4 po pietų ir 6-8 vakare.
Šeštadieniais 2-7 p. p. išskyrus sekmi

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero Ill.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiu šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons.
Vakara: pirmad., antrad., ketvirtad. 6-8:30 Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Telef. ofiso: PROspect 6-2240

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5700 SO. WOOD STREET
(Prieš Southtown liginę)
Priėmimo val. (tik pagal susitarimą):
2-4 kasdien ir 6-8 pirmad. ir penkt.
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. CONSTANCE

O'BREITIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEmlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. Z. RUDAITIS

savo ofisą perkėlė į nuosavus namus
2745 WEST 69th STREET
(prieš Holy Cross liginę)
Priėmimo val.: pirmad., antrad., ketv. ir penktad. 2-4, 6-8 val. po pietų.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Ortopedinių ligų specialistas.
Tel.: REpublic 7-2290

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiu viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAfayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JUNE 30, 1956

DR. VYT. TAURAS

TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St.
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.

Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaskevičius

(VASKEVICIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak., trečiad. ir sekmadienį pagal susitarimą.
Telefonas: HEmlock 4-7899
Namu tel.: HILLtop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Bاندازai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Pirma: Vakara: nuo 6 ir 9 val. Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmadienį pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso. Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2. Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagalbeju neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminuotai darau su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda krepinamų mokyklos vaikų.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
Yards 7-1373

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKSLAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WABash 2-9354

GEŠTANTI ROMANTIKA IR BALETAS EKRANE

LAIŠKAS IŠ HOLLYWOODO

Jei važiuosite šventadienį Beverly Hills gatvėmis, tai jus įkyliai sulaikins žemėlapių parduotuvės. Patogiai atsisėdę po plačiu piknikiniu skėčiu, jie draugiškai mojuoja jums rankomis. "Pirkite, pirkite miesto planus, ten nurodyta, kur gyvena kino žvaigždės!"

Jeigu jūs susigundote, perkaite žemėlapi, ir labai suktų gatvelių, susiglaudusių kalnų šlaituose, labirinte, surasite norimą adresą, tai rasite užrakintus vartus, o už tvoros matysite namo stogą.

Senoji romantika tragiškai gėsta ano meto kino žvaigždžių gyvenvietėje. Neseniai nuskam-bėjo, kad garsųjį Hollywood viešbutį jau pradėjo griauti, ir milžiniškų kūjų smūgiai kelia aukštyn debesis dulkių. Išsipildė! Iš dulkės kilęs, dulke pavirsi!

Vieta, kur 1909—1915 metais buvo visos ano meto žvaigždės, kur kas klientas prie staliuko — pasaulinis vardas, dabar rūksta dulkių debesimis po mašinų smūgiais.

O ten, moterų širdžių valdovas, Rudolfo Valentino, apsivedė ir praleido savo medaus mėnesį... Sic transit gloria mundi.

Apverčia tą viešbutį tik tie, kurie per pusšimtį metų priprato prie jo senamadiškos, bet ištaigingos išvaizdos.

Milžiniškame Harold Lloydo sklype nebematysite dabar prajojant garsaus komiko su palydovais. Vietovę nupirko normonai ir pastatė milžinišką savo šventovę (6,000,000 dolerių kainai!).

Tik vienur kitur dar išliko Hollywoode senų deimantų, surištų su to miesto garsia praeitimi. Nėra jų tuose pilkuose planuose, kuriuos siūlo gatvių parduotuvės. Tie namai, tie palociukai, kaip pasenę gražuoliai, jų dainelė jau sudainuota. Jie niekam neįdomūs. Tik jiems mirštant, prisimenama jų kadaise įdomi istorija.

Štai vėl vyksta griovimo kompanijos sunkvežimiai į Hollywoodą. Griūna, kaip bombarduojamas, gražus palociukas, besisilėsęs po milžiniškų kiparisų šakomis, ir visas tas pasakiško grožio ir apleistinumo mišinys užleis vietą... gazolino stočiai.

Tai japono Sessue Hayakawa namas. Tai žavi pilaitė. Jos sienos išaugo kaip pasakoje.

Hayakawa atvyko Hollywoodan 1916 metais. Jis buvo politinių mokslų studentas. Čia jis lyg bandymui stojo jo pažįstamų režisruojamam pjesen "The Typhoon". Pjesė buvo vaidinama viename nedideliame teatre. Kino gamintojas pamatė pjesę ir pasisiūlė ją pirkti filmui. Vaidino pirmąsias sąstatas, jų tarpe Hayakawa. Hayakawa, norėdamas apsirūpinti tolimesnėms studijoms Chicago Universitete, pareikalavo 500 dolerių atlyginimo savaitei. Pasisekimas buvo nepaprastas ir netrukus jam buvo mokama penki tūkstančiai do-

lerių savaitinio atlyginimo.

Hayakawa iškilo į nepaprastą kino karjeros aukštybes. Jis suorganizavo savo filmų gaminimo bendrovę, pastatė 1917 metais dabar griaujamą pilaitę, kurioje savo laiku baliavojo pasauliniai vardai.

1930 metais jis pasirengė persikraustyti New Yorkan. Atsišveikinimo puotai pasibaigus, jis tarė puotos dalyviams:

"Ryt aš išvykstu New Yorkan. Jeigu jūs norite, aš palieku jums šį namą. Aš palieku jį jums, kaip atsišveikinimo dovaną".

Dabar toje vietoje iškils iškabos: lubrication, brakes adjusted ir kt. Kai kas iš gazolino stoties klientų atsidus, prisimins dabar be žinios dingusį, depresijos metais subankrutavusį, minios mylimą Hayakawą.

Hollywoodo spauda rėkia apie rusų baletą. Ne tą garsųjį, Diagilevo parodytą Europai ir užkariavusį ją. Tai jau senai atminimai iš 1909 metų. Ir ne apie tą baletą, kuris Bolšoj Teatre rodo propagandinius pastatymus ala "Raudonoji Aguona".

Rusų baletas atėjo į Hollywoodą ekrano šešėliais. Tai "Romeo ir Juliet", Maskvos Bolšoj Teatro pastatyme; S. Prokofjevo muzika; G. Ulanova ir Y. Ždanov vyriausi personažai. Mosfilm produkcija.

1955 metais pasauliniame kino festivalyje tas filmas laimėjo Cannes Film Festivalio "Grand Prize".

Filmas, absoliučiai nepaliečias bolševikinės propagandos, parodė, kad tikrojo meno srity rusų baletininkai tebėra labai aukštos klasės. Tragiškoji Shakespeare meilužių istorija buvo filmuojama Kryme. Vaizdų panoramos kiek primena tą Grace Kelly filmą ("Pagauk vagį"), filmuotą Monake, kur Grace pagavo savo prinčą.

Romeo ir Julija savo originale buvo pasiekę net trijų valandų ilgumo filmą. Amerikai, kur "time is money", to jau perdaug. Todėl filmas buvo sutrumpintas iki 92 minučių. Bet, tvirtinama, kad jis iš to net laimėjęs. Pastatymo grožis buvo susintetintas.

Amerikos recenzentai vadina filmą nepaprastu kūno gracios ir judesių kilnumo paroda. Pastatyme yra įdomios ir masinės scenos, kuriose baletu grupiniai pasirodymai pasižymi nepaprastu darnumu.

Tačiau, žinodami, kad ir tas nepolitis menas netiesiogiai tarnauja laimėti simpatijų kruvinai diktatūrai (kaip tie sportininkai Olimpiadoje), labiau akylai žiūrovai ir kritikai lieka santūrus filmo atžvilgiu. Ir kada tenka minėti tą sėklą, iš kurios išaugo puikus vaisius, visi vienbalsiai atiduoda visus "kreditus" senai maskvinio baletinio teatro mokyklai, kurią dar prieš revoliuciją pastatė ant kojų gar-

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, JUNE 30, 1956

sūs baletmeisteriai, kaip Fokin, Pavlova, Nežinskij ir jų garsūs vedėjas Diagilevas.

Beje, visi šypsosi iš fakto, kad kino kameros operatorius, nuo kurio talento labai priklauso filmo nuotraukų vertė, yra Pyot Williams. Iš kur toje sunkiai ištariamų rusiškų vardų grandinėje yra Williams, pagrįstai klausia recenzentai.

Lietuvis žiūrovas tokio filmo prezentavime įžiūri maskuotus tikslus, labai panašius į "draugiškus" Kremiaus dvynių šypsius.

A. TVERAS
Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

NEMOKAMAI VISIŠKAI NEMOKAMAI

SITOS IR DAUG KITŲ PUKIŲ DOVANŲ
JUMS VISAI NIEKO NEKAINUOS

Electric Roaster & Fryer	worth \$80.00
94 pc China Dinner Set	" 65.00
Westinghouse Radasinic Radio	" 65.00
Rogers Silverware Set of 76	" 60.00
Electric Heater	" 50.00
24 Karat Corry Coffee Maker	" 50.00
All Speed Record Player	" 50.00
Dual Control Electric Blanket	" 50.00
Four-Way Mix Master	" 50.00
Four-Piece Silver Coffee Set....	" 50.00
Electric Deep Fryer	" 35.00
Westinghouse Clock-Radio	" 35.00

Jūs galite įsigyti bet kurią iš šių puikių dovanų nemokamai! TAI NĖRA LOTERIJA.

Dėl informacijų atvykite, paskambinkite arba parašykite:

UNITY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

(Formerly Oak Savings & Loan Ass'n.)

1429 WEST 18th STREET—CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Canal 6-1640

VALDZIOS
PRIZIURIMA

FEDERAL HOME LOAN
SYSTEM NARYS
IŠTEIGTA 1907

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Maitai apmokami čia, gavėjas neprivalo mokėti jokių mokesčių. Pristatymas garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje iki 20 svarų. Mes taip pat siunčiame batų. Geriausios rūšies medžiagos ir audinius siunčiame tiesiai iš Anglijos. MŪSŲ ISTAIGA YRA:

TEDDY'S SHOES

krautuvėje, 2130 West Cermak Road Chicago 8, Illinois
T. JEDRZEJAK—Platesnių informacijų telefonuokite FRontier 6-0433.
Istaiga kasdien atdara nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 P. M. Nereikia tartis dėl atvykimo.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ

tarpininkaujant didžiausiai kompanijai Amerikos žemyne
J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

VYRIAUSIAS OFISAS:

TORONTO, Ont., Canada, 835 Queen St. W.

Tel.: EM 4-4025

SKYRIAI JAV:

NEW YORK CITY, N. Y., 306 E. 9th Street

Tel.: GR 3-3470

PITTSBURGH, PA., 2013 East Carson Street

Tel.: HU 1-5759

MINNEAPOLIS, MINN., 44 E. Hennepin Ave.

Tel.: FE 6-2330

BUFFALO, NEW YORK, 1162 Broadway

Tel.: FI 1-272

NEWARK, NEW JERSEY, 102 — 16th Ave.

Tel.: BT 2-6816

PHILADELPHIA, PA., 725 W. Girard Ave.

Tel.: ST 7-1422

CLEVELAND, OHIO, 1029 Fairfield Ave.

Tel.: CH 1-5547

CHICAGO, ILLINOIS, 2314 W. Chicago Ave.

Tel.: BR 8-6780

ir dešimtyje kitų Kanados ir JAV miestų.

Visiškai kiekvieno pasiūsto siuntinio garantija. Pristatome 2 savaitių bėgyje. Jūsų giminės Senajam Pasauli gaus siuntinius visai nemokamai.

DIDŽIAUSIA KOMPANIJA, NES GERIAUSIA!

(Tęsinys iš 8-to psl.)

biuro narys, savo seserį Rožą įpiršti į Lizos Kazanovos vietą. Dabar, kai Liza Kazanova buvo dingusi, jis žinojo, kad atėjo laikas — dėl jo, jo trijų brolių ir Rozos. Jis nuėjo pas Staliną.

“Mes kontroliuosime saugumo tarnybą. Dabar daroma nemažai klaidų. Reikalinga įsteigti specialų skyrių čia, Kremliuje. Aš siūlau Rožą Kaganovič — ji būtų tinkama to specialaus biuro vedėja.”

Stalinas pasikviečia Rožą Kaganovič. Jis stebi ją labai atidžiai. Ji atrodo gerai. Kitą dieną ji pradeda tarnybą Stalino prieškambaryje. Ji dirba tiek daug ir tiek ilgai, kaip ir pats Stalinas — iki aušros.

Kai vieną rytą, apie pusę ketvirtos valandos, Stalinas pradėjo vartyti jos aktus, jis pakvietė ją užėiti į savo darbo kambarį, savo rankomis paruošė arbatos ir staigiai paklausė:

“Roza, ar tu nori būti mano žmona?”

Po keturių dienų Stalinas atliko trečias vedybas su gražiąja Roza Kaganovič, kuri jam buvo svarbi padėjėja, bet kartu ir sunki žmona.

Roza pavaryta

Jos brolis Lazaris ir dar kiti trys broliai, — bereikšmiai, mažesni, kaip Lazaris, įėjo į politikos varyklių sferą. Jiems buvo patikėta slaptoji tarnyba. Tada buvo laikas didžiųjų “valymų” Rusijoje, tų valymų, apie kuriuos šiandien taip pat ir Sovietų Sąjungoje kalbama, jog tai buvo nusikaltimas, žmogžudystė, keršto aktai, kad pašalintų iš kelio diktatoriaus paslaptis žinančiuosius.

Roza vis dėlto turėjo drąsos prieš tai kovoti visomis priemonėmis, kokias tik turi moteris. Sočyje, kur jie buvo atvykę žiemą praleisti, jai buvo atsiųsta slapto žinių apie įvykius Maskvoje ir jos brolių suėmimą. Vieną naktį ji vėl prasižijojo ir dar kartą pasakė viską, kas ją jaudino, nors buvo griežtai įspėta nesisirūpinti apie politiką.

“Apie 6:20 val. išeina traukinys į Maskvą. Aš pasirūpiniau, kad tavo bagažai būtų pristatyti į stotį. Roza, tu manio įsakymą sulaužei — baigta”.

Nors Stalinas jau 60 metų, bet nepajudinamas, kaip uolos luitas. Nei prašymai, nei maldavimai, nei ašaros bei kitos jaudinančios priemonės jo neveikė. Dar nepasiekus Maskvos, jis jau pateikė skyrybų skundą, kuris, aišku, buvo patenkintas.

1940 m., vieną kovo mėn. vakarą Kremliuje įvyko banketas geriausiam lakūnui pagerbti. Tarp pasižymėjusiųjų buvo viena labai graži blondinė su didelėmis mėlynomis akimis, pilno sudėjimo. Ji perskrido ruožą Vladivostokas — Maskva be nusileidimo.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 30, 1956

Marija lakūnė

Tą naktį Stalinas tos 24 m. mergaitės garbei išgėrė 3 kartus ir, užsigavęs nusiukdavo, kai jauni karininkai ateidavo kviesti ją šokti. Svetlana, jo dukterė, pastebėjo, kad jos tėvas įdomaujasi Marija Demčenko. Ir moterišku apsukrumu ji atsirado pas lakūnę. Ji norėjo pati tapti lakūne, o Marija Demčenko turėjo būti jos mokytoja. Po 14 dienų Svetlana atliko pirmąjį iššokimą su parašutu. O gražiajai Marijai Demčenko ji įteikė pirmą pakvietimą atvykti į Stalino rezidenciją geltonosiuose kalnuose netoli Maskvos. 1940 m. Stalinas apsiveda su gražiąja Marija Demčenko, apie tai pasauliui nieko nesužinojus. Marija atrodo tikrai mylinti 61 metų Staliną, su jaunos moters meile senesniai vyrui. Ir šita meilė buvo palietusi ir jį. Jis — kietas Stalinas — jos atžvilgiu buvo pastabus ir draugiškas.

Kilo karas. Marija paprašė savo vyrą, kad leistų jai stoti į karo tarnybą. Tik 1944 m. ji buvo paskirta į vieną dalinį, kuris priklausė Vasyliaus, Stalino sūnaus, komandai. Viena, me priverstiniame nusileidime Ukrainoje sudužo jos lėktuvas. Marija Demčenko buvo rasta negyva. Pagal gandus, Marija buvusi įsimylėjusi į Vasylių. Jos prašymas išvykti į frontą tikriausiai reiškęs jos norą nuo senio rankų atsikratyti.

Vieną dieną laike kariuomenės dalinių apžiūrėjimo, Stalinas pamatė vieną moterį, kuri jam priminė jo pirmą mylimąją Haliną. Ji vadinosi Paulina Mariana Raskova. Josios plaukai buvo trumpai nukirpti, dantys biskutų lyg viens už kito stovėjo.

Jis pareikalavo, kad ji leistų aviaciją ir eitų pas jį. (Tęsinys 12 psl.)

AUTO TAISYMAS IR GASOLI O STOTIS

Atliekami lyginimo ir lazymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys

1934 W. 59th Street

Tel.: GROvehill 6-9136

M. ČESAS, patyręs automobilų specialistas

KAIP APSISAUGOTI NUO LIGŲ?

Dr. Anthony J. Gussen (Gustainis) savo neseniai išleistoje knygoje “Dantys, jų priežiūra, sveikata ir grožis” įtikinančiai vaizduoja bendros sveikatos priklausomumą nuo mitybos ir dantų sveikatos stovio.

Gausios iliustracijos padeda skaitytojui susidaryti aiškesnį ir tikresnį įvairių ligų vaizdą. Čia įdedame vieną iš tų iliustracijų su atitinkamu parašu:

Yra daug pavojingų ir sunkių ligų, kurių galima būtų išvengti, tinkamai parenkant mitybą ir rūpestingai prižiūrint dantis.

Nuotrauka kairėje rodo sugadintą dėl blogos dantų priežiūros iš pat mažų dienų burnos išvaizdą; nuotrauka dešinėje rodo tą patį vaiką po operacijos

Šią naudingą ir įdomią, gražiai išleistą ir įrištą, knygą galima gauti Naujienose, 1739 So. Halsted St. Kaina \$4.00.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu, ir pristatymas garantuojamas. REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje. Siuntiniai pristatomi gavėjui 5–6 savaitių bėgyje.

T. KUCZEWSKI & CO.

4035 SO. RICHMOND STREET

Tel.: FRontier 6-6399

Ofisas atdaras: Nuo pirmad. iki šeštad., nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

DUODAME DOVANAS

NUO LIEPOS 1 DIENOS IKI LIEPOS 10 DIENOS

NE VIENĄ NE DVI

NET PENKIAS DOVANAS

ĮSIGYKITE
NAUDINGŲ
DALYKŲ
SKUBĖKITE
DABAR, NES
ATSARGOS
RIBOTOS

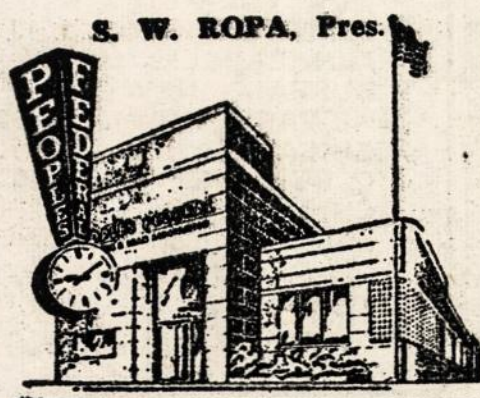
1. GRANDINĖLE RAKTAMS IR KIŠENINĖ LEMPUTĖ
2. PEILIS
3. RUTULINĖ PLUNKSNA
4. PAIŠELIS
5. AMŽINĄJĄ PLUNKSNĄ

TAUPYKITE
PAŠTU
PAŠTO
IŠLAIDAS
APMOKAME.

NEDELSKITE

PRIE SAVO DABARTINĖS TAUPYMO SĄSKAITOS, ARBA DAUGIAU ... ARBA ... PRIDĖKITE \$200 PRIE SAVO DABARTINĖS TAUPYMO SĄSKAITOS. ĮSIGYKITE DOVANŲ IR GERESNIŲ DIVIDENDŲ.

**PEOPLES
SAVINGS**

Federal

AND LOAN ASSOCIATION

1618 W. 18th St. at Ashland

Chicago 8, Ill.

RAymarket 1-5500

Accounts Insured Up To \$10,000.00

Juodoji našlė

Tai įvyko š. m. balandžio mėnesį, kai Jungtinėse Valstybėse gauta taip pat atgyja naujam gyvenimui po žiaurios žiemos. Vienas žinomas italų smuikininkas gastroliuodamas Kalifornijoje, atvyko į šiaurinę valstybės sritį, į Sacramento. Ten jam teko pergyventi vieną iš labiausiai jaudinančių savo gyvenimo momentų.

Jis pasakoja štai ką:

Vieną šeštadienį buvo suruoštas koncertas Davis stovykloje, netoli Sacramento. Klaušytojai buvo sužavėti ir audringai reikalavo pakartojimo arba papildomo kurių nors dalių atlikimo. Aš nutariau pagriežti Sarasate "Čigonų melodijas". Pačmiau smuiką, kurį jau buvau įsidėjęs į dėžę. Salė nutilo, ir tuo metu, kai suskambėjo pirmieji garsiojo veikalo pagaunantieji taktai, aš, norėdamas geriau susikaupti, primerčiau akis. Sekundę prieš tai mano žvilgsnis permetė smuiką, ir aš pastebėjau dvi keistas, plonas kažkokio vabzdžio kojas, kyšojusias iš vienos smuiko skylės; kojos kiek judėjo.

Aš griežiau toliau, nekreipdamas dėmesio. Po kiek laiko — aš jau buvau baigęs antrąją dalį — iš skylės išlindo juodas voras aštuoniomis kojomis. Jis buvo maždaug 4 centimetrų ir turėjo apvalų, blizgantį, lyg lakuotą, kūną. Voras, atrodo, jautėsi labai gerai, šliaužiodamas mano smuiko paviršiumi, ir net nesibaidė, kai smičius braukė stygas visai arti jo. Aš galėjau, žinoma, nutraukti griežimą kelioms sekundėms ir nuvyt nemalonių įsiveržėlių nuo savo instrumento. Bet aš nenorėjau pagadinti įspūdžio.

Aš griežiau toliau, retkarčiais pažvelgdamas į juodąją dėmę. Tačiau po kelių minučių — tai buvo apie priešpaskutinės dalies galą — gyvis ėmė staiga ne šliaužioti, o bėginti. Jis bėgo per visą smuiko paviršių, beveik siekė kartais mano pirštus, pasislėpė porą kartų po smuiku. Kai voras per arti pribėgdavo prie manęs, aš negalėdavau jo matyti, bet jis nubėgdavo vėl. Aš pradėjau jaudintis.

Aš mėginiau laikyti smuiką įstrižai žemyn, tikėdamasis, kad voras nukris. Bet jo kojos buvo lyg prilipusios prie instrumento — joks sukinėjimas negelbėjo.

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

WILLOW SPRINGS, ILL.
83rd and Willow Springs Road
AND PICNIC GROVE
WILLOW WEST INN
BUCCO DARRAS
MODERNIAUSIAS DARRAS
CHICAGO SAVANAUŠIAS IR

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 30, 1956—

Visa tai tiek nervavo mane, kad aš negalėjau griežti, kaip pridera. Aš jaučiau, kad mano kaktą išmušė prakaitas. O voras be atvangos bėginėjo smuiku. Aš pakeičiau taktiką ir, kai voras atbėgo arti, mėginiau jį nupūsti. Bet ir šitos pastangos nuėjo niekais.

Mano nervai neišlaikė. Tegutats sutvėrimas daro, ką nori! Aš pradėjau paskutinę dalį, užmerkęs akis.

Kai nusileido uždanga, aš nusilenkiau į visas puses, laikydamas smuiką rankoje. Aš beveik užmiršau apie vorą. Tik tada, kai mano akompaniatorius priėjo ir paklausė, kodėl aš buvau toks išsiblaškęs, kai griežiau paskutinę dalį, atsiminiau apie biaurijį gyvį. — Voras, — atsakiau ir pakėliau smuiką, kuriuo vis dar zujo vabzdys.

Staigiu judesiu akompaniatorius išplėšė smuiką iš mano rankų ir trenkė brangųjį Stradivarijų į grindis.

"Juodoji našlė!" — suriko jis. — Dėl Dievo meilės, ar ji jums įkando?"

Jis stūmė mane į šalį ir trypė kojomis, kaip pamišęs, mano smuiką. Bėgdamas zigzagais voras stengėsi pasprukti, bet nespėjo ir iš jo liko tik tamsi drėgna dėmė.

Mano akompaniatorius tučtuojau iškviatė gydytoją. Po poros sekundžių į sceną įsiveržė gydytojas ir keli kareiviai. Jie nieko neklusdami griebė mane ir žaibo greitumu nunešė į stovyklos ambulatoriją. Niekas nekreipė dėmesio į mano nedrąsų pareiškimą, kad voras man neįkandęs. Plėšte nuplėšė fraką, paraitojo rankovę ir suleido adatą.

"Visa tai galėjo labai liūdnai baigtis", — tarė gydytojas, aiškiai patenkintas, kad nepastebi jokių įtartinų simptomų. — "Jūs neįsivaizduojate, kiek pavojingos yra 'latroectus' —

— juodosios našlės. Daugiau, mažiau!"

Po adatos veikimo aš buvau, kaip penkiasdešimt žmonių miršta kasmet nuo jų įkandimų vien tik Jungtinėse Valstybėse. Labai dažnai sekundžių aš jos niekad neužmiršiu! laikotarpis suvaidina lemia-

L. U.

J. BREIVE & SON CONSTRUCTION CO.

1442 SO. 43th COURT, CICERO 50, ILLINOIS

Statome naujus namus ir garažus. Atliekame visokių trobesių ir patalpų įvairius remonto darbus skubiai, gerai ir pigiai.

Skambinkite: Tel. DA 6-2793 nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.
Tel. OL 2-5121 nuo 6 val. vakaro iki 11 val. vakaro.

NAUJI LIETUVIŠKI REKORDAI

Po \$1.50 vienas:

Valsas ir Žvakė ir Plaštakė	Budriūno Vyru Kvartetas
I Kovą. Gyvenimo Aidu ir O, Dalelė	Budriūno Vyru Kvartetas
Vežė Mane Iš Namų ir Klumpės	Budriūno Vyru Kvartetas
Tėvynei ir Subatos Vakarėli	Budriūno Vyru Kvartetas
Alutis ir Šauksmas	Budriūno Vyru Kvartetas
Zemaitiška Liaudies Daina ir Subatos Vakarėli	Švedo Dainų ir Sokių Ans.
Apie Palvą Arkli ir Kikilis	Švedo Dainų ir Sokių Ansambliis
Aviža Prašė ir Šia Nedėlėlė ir Nudavė Dukrelė	Solo Marijošius
Zvaigždėlės ir Temsta Dienelė	Motekaitienės ir Kalvaitytės Duetas
Barkarolė ir Sutemę	Motekaitienės ir Kalvaitytės Duetas
Čigonės ir Noktiurnas	Motekaitienės ir Kalvaitytės Duetas

Po \$1.00 vienas:

Daug, Daug Dainelių ir Gyvenki, Juokis, Mylėk	Moterų Kvartetas Rūta
Ramu Čia Gyventi ir Šlama Šilko vėjas	Moterų Kvartetas Rūta
Meilios Akys Polka ir Turtuolių Polka	Lietuviškas Akordeonų Ork.
Elenos Polka ir Linksmybės Polka	Lietuviškas Akordeonų Ork.
Žygis į Vilnių ir Pakirsiu Berželi	Vyru Oktetas Aidai
Koja, Koja Polka ir Linksmyų Laikų Polka	Orkestras
Paskutinis Sekmadienis Tango ir Vyrai Užkim, Fokstrotas. Solo, Šabaniasukas	Orkestras
Nutilk, Širdie Tango ir Kanarkų Fokstrotas. S. olo	Šabaniasukas
Jonelio Polka ir Dariau Lyseles. Solo	Saukevičius ir Orkestras
Bridgeporto Polka ir Diana Polka	Jezavito Orkestras
Klumpakojis Polka ir Sok, Mergelė, Polka	Lietuviškas Orkestras
Kaip Gi Gražus ir Pas Darželi Trys Mergelės, Vyčienės ir Miliauskaitės Duet.	Duetas
Dzūkų Dzyvai ir Zanavykų Prašmatnybės Polka	Lietuvių Tautiškas Ork.
Tyčiai, Tyčiai ir Visur Tyla. Solo	Babravičius
Našlaitės Kapas ir Griovėsių Gėlėlė	Pupų Dėdė ir Dėdienė
Tu, Lietuva ir Dru - Lia	Pupų Dėdė ir Dėdienė
Kai Aš Turėjau ir Kam Šeri Žirgelį	Vanagaitis ir Olšauskas
Marcinkonių Polka ir Virginija Polka	Orkestras
Dzinguliukai ir Gyvenk, Juokis ir Mylėk	Duetas su Orkestru
Geismai ir Svajonės ir Oželis	Kvartetas su Orkestru
Vainikas 1 ir 2 dalis. Lietuviškų melodijų rinkinys	Orkestras

Rekordus siunčiame ir Paštu į kitas šalis. Amerikoje už persiuntimą ir supakavimą dar ekstra \$1.50, Kanadon \$2.50. Siųsdami rekordų užsakymą siųskite kartu ir pinigus. COD rekordų nesiunčiame.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE, INC.

3241 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.

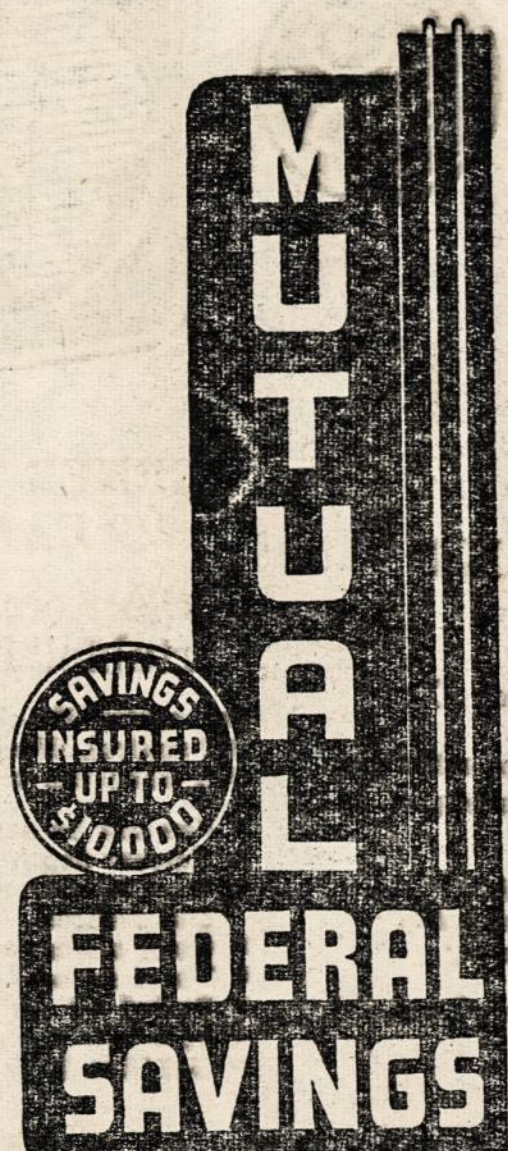
Telefonas: CALumet 5-7237

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, paniką ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutautpytą dolerį
- Augštus dividendus išmokėjo visada be persiojimo.
- Patrauksime jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

PRADĖKITE TAUPYTI SIANDIEN!

Chartered and Supervised by the United States Government.

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill.

Phone VI 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų. Trečiadieniais visai neatfadaroma.

(Tęsinys iš 10-to psl.)

Jis su ja viešumoje niekur ne-
sirodė. Ji kantriai laukė dide-
liame miegamajame kambary-
je, kuriame už kamino kabojo
Nadios paveikslas. Stalinas
pabučiavo Pauliną, bet prieš
tai jis apsuko tą paveikslą.
Paulina jo savotiškame gyve-
nimo stiliuje visiškai atitiko.
Ji paruošdavo jam su aštriais
prieskoniais skanumynų, pa-
gamindavo šašlyką, barščius ir
gruzinišką "lobjo". Ji pasirū-
pindavo, kad vodka ir geras
Kaukazo vynas visada būj pa-
dėti. Paulina Mariana Rasko-
va buvo Stalino paskutinė my-
limoji, paskutinė žmona, nuo
kurios atgyveno jis pats. Jinai
niekada nereikalavo, kad jis ją
vestų. Ji būdavo prie jo, kada
pradėdavo irti jo dvasia, kada
jį užvaldydavo šizofrenija. Ji
sėdėdavo ant jo lovos ir pa-
duodavo jam paskutinį stiklą
kaukaziško vyno ir tada, kai
su juo darėsi vis blogiau ir
blogiau, kada jau niekas nebe-
norėjo jo klausyti, kai jis dar
norėjo praveisti didelį, pasku-
tinį valymą; tuo laiku, kai
prieškambariuose Bulganinas,
Chruščėvas, Berija ir Malen-
kovas jau vedė kovą dėl galios
ir įpėdinystės.

Paulina Raskova Stalino gy-
venime uždarė eilę moterų, —
eilę, kuri prasidėjo su Tamara
irėjo — Halina, Ekaterina
Svanidze, Nadežda, Roza —
iki Marijos Demčenko. Taip,
dar galėtų daug priskaityti,
kurios perėjo jo gyvenime vie-
nai diena, savaitei arba mė-
nesiui.

Now at SOLTIS
Camera & Jewelry Store

SHEAFFER'S
Special
SNORKEL PEN
only **\$7.95**

Here's a gift that keeps
you remembered! A
Snorkel Pen writes
smooth as satin... fills
clean and easy by drink-
ing the ink through the
filling tube. Genuine
palladium-silver point
for extra-long wear.

Sheaffer's new
slim pencil
to match.

See the big
selection
now at

Visit our new
Camera & Jewelry
Department

SOLTIS

2647 W. 51st Street
HEmlock 4-7095

Open Monday and Thursday Evenings

12 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 30, 1956

Gilesnę meilę diktatorius
nešiojosi savo dukteriai Svet-
lanai, jautrų nusistatymą jis
turėjo savo senai motinai. Ide-
ologinė draugė jam buvo vo-
kiečių revoliucionierė Klara
Cetkin. Kaip politinės kovos
draugas buvo traktuojama Ko-
lontai, kurią jis, kaip pirmąją
moterį, paskyrė pasiuntiniu į
Stockholmą, ir fanatiška stali-
nistė iki pat jo mirties pasiliko
rumunė Anna Pauker, pirma
užsienio reikalų ministerė su-
bolševikintoje Rumunijoje.

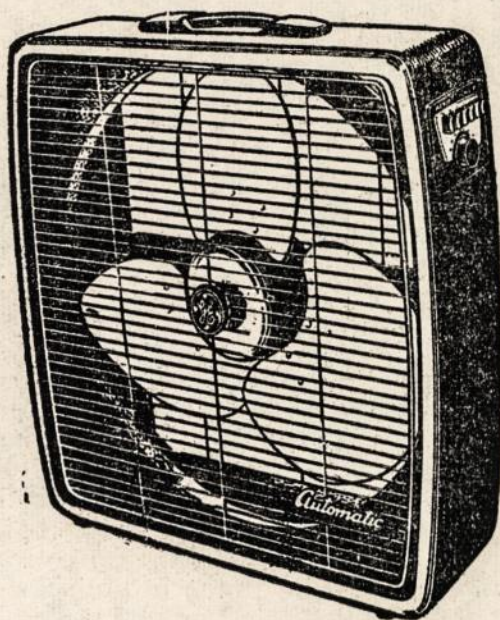
Jis vieną kartą pasakė savo
motinai, kad Alrekai myli mo-

teris. Jis pats buvo Alrekas iš tiškai, kietai, kartais žiauriai,
Kaukazo, drigantas ir žudikas. šalinamas iš kelio, kas jam
Jis ir moteris pamilo savo an- atrodė sunkus; jis pasiliko sau
kstyboje jaunystėje ir iki pat ištikimas ir meilėje, kaip ir
paskutinės valandos — savo politikoje.

Papuoškite savo kambario sieną Vytauto Didžiojo laikų **LIETUVOS ŽEMĖLAPIU**

Šis žemėlapis Jums ir Jūsų svečiams visada primins Jūsų
gimtoje krašto galią ir didybę dar taip netolimoje praeityje.
Keliomis spalvomis atspausdo, 21x24 inčų dydžio žemėla-
pio kaina \$2.00. Siųskite čekį ar money orderį:

Naujienos, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

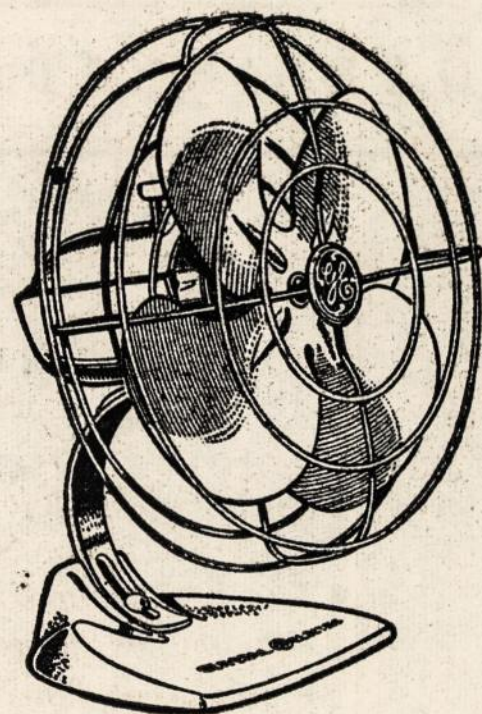
NEW G-E DELUXE AUTOMATIC WINDOW FAN MODEL W-4

Electrically Reversible!
Push-Button Control!

Portable! Three Speeds Each Way!

Here's the ultimate in portable window fans! It pro-
vides constant comfort with an automatic General
Electric Thermostatic Control — and what's more, this
new model is electrically reversible!

- Thermostat turns fan ON when it's hot,
OFF when it's cool.
- Push-button convenience—3 speeds for intake,
3 for exhaust.
- Can be reversed while running, even at full speed.
- Scientifically matched G-E blade, motor and orifice.
- Quiet—motor and blade mounted on rubber.
- Sealed oil system needs no oiling in normal use.
- No radio or TV interference.
- Rain will not damage G-E fan motor.

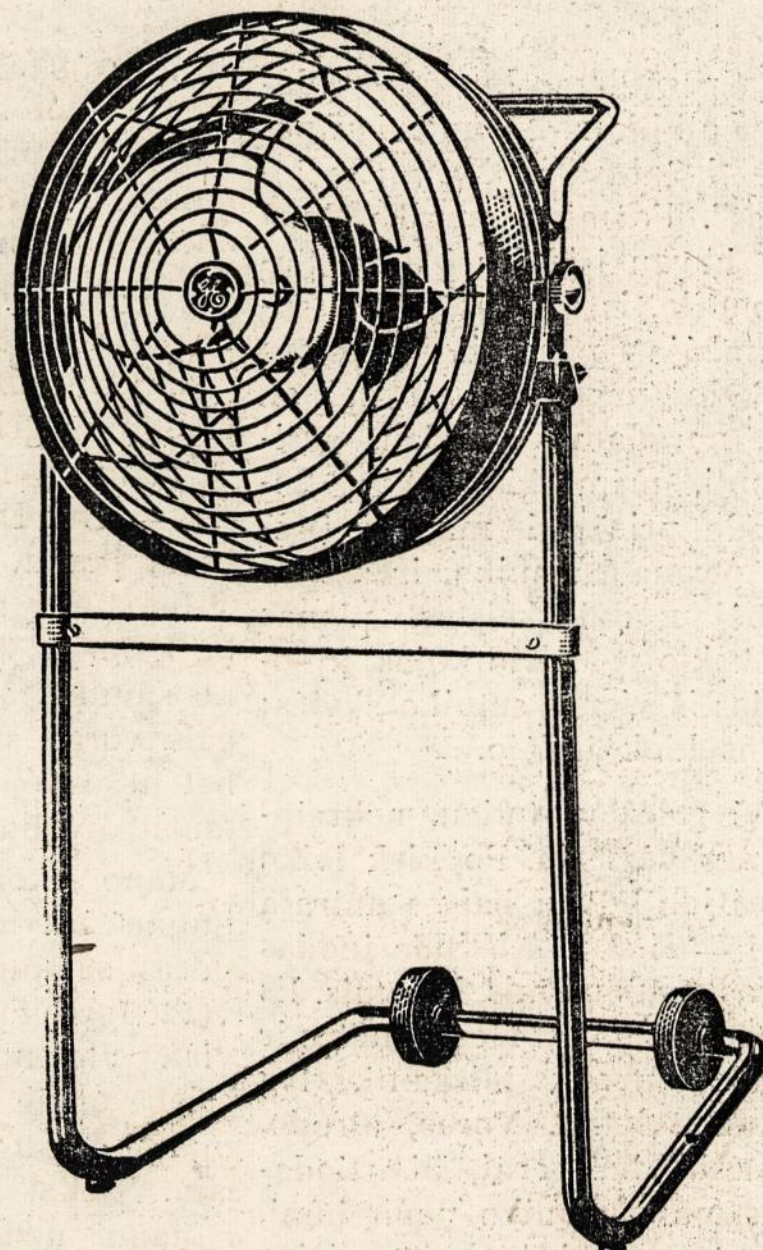

G-E OSCILLATING FANS for Home or Office

10" Model S107 — Comfort at Low Cost

Outstanding bestsellers year after year, these attractive
fans are packed with all the features developed in
G-E's 69 years of fan experience.

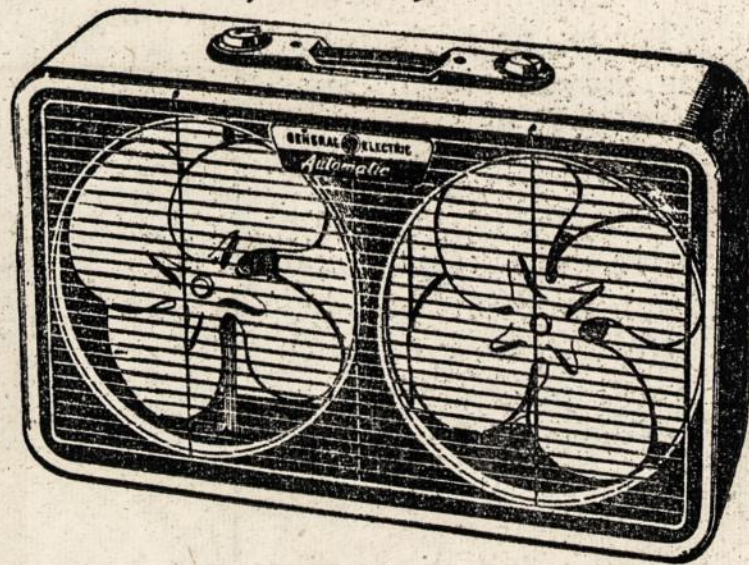
- Oscillating or not—at the turn of a knob.
- Quiet motor mounted on patented rubber hub.
- Oscillating mechanism and motor completely
enclosed.
- Sealed oil system needs no oiling in normal use.
- Handy bracket for wall mounting.
- Stable, durable steel base.

NEW G-E ROLL-AROUND FAN MODEL P-1

It's Mobile! It's Versatile! It's Adjustable!

Here's the last word in versatility — a powerful 20"
G-E fan mounted on an attractive stand that will roll
easily from room to room, and adjust to any height
from 3 to 5 feet. Set it next to any window, to exhaust
hot, stale air or to bring in cool fresh outside air. Or
use it as a powerful circulator or floor fan. Easily the
most versatile fan you can buy!

GENERAL ELECTRIC TWIN FAN VENTILATOR

For Automatic Cooling!
Portable! Reversible!

For around-the-clock comfort, simply set the thermo-
stat control. When the temperature rises, the fan turns
ON; when the temperature drops, the fan turns OFF.

- Fan can be easily reversed in window.
- Narrow depth cabinet — only 7 3/8".
- Scientifically matched G-E blades, motors,
and orifices.
- Quiet motors and blades mounted on rubber.
- Three speeds—choice of gentle to robust breezes.
- Sealed oil system needs no oiling in normal use.
- Rain will not damage G-E fan motor.
- G-E Five Year Written Warranty.

GLASER'S APPLIANCE and FURNITURE CO.

5115-5123 SO. KEDZIE AVENUE

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS